

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΤΡΩΝ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΜΠΛΟΥ

Ἐκδίδεται ὑπὸ τῶν Μοναχῶν πρὸς ὄφελος τῆς Μονῆς

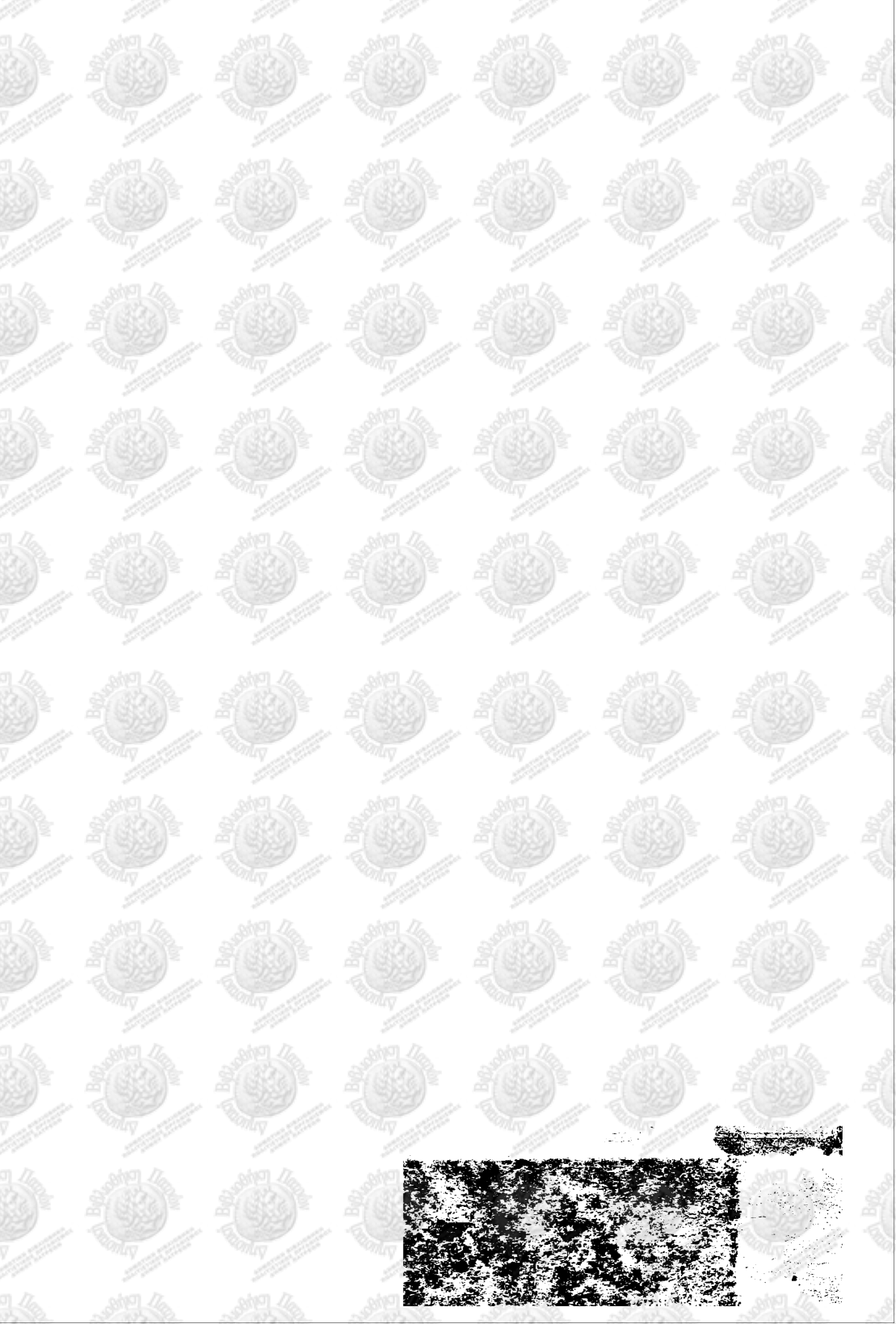
ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ "ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ,, ΑΝΔΡ. ΑΘ. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
1956

15.998

091

02

15.998

ΕΠΙΜΟΡΦΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΠΑΤΡΩΝ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΜΠΛΟΥ

Δωρεάν
Κωδ. 442/12-
Σύγρ.

Έκδίδεται υπό τῶν Μοναχῶν πρὸς ὄφελος τῆς Μονῆς

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ "ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ,, ΑΝΔΡ. ΑΘ. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
1956

15.998
00
091

ΤΩ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ,

Ἡ Ἱερά ἡμῶν Μονή Ὁμπλοῦ εἶνε σεβασμία, παναρχαία καὶ ἱστορική. Εὐρισκομένη ἐπὶ ὠραίου καὶ καταφύτου ὄρους προσελκύει πολλοὺς ἐπισκέπτας, ἰδίᾳ κατὰ τὸ θέρος, καθ' ὃ δροσερὸς ἀήρ πνέει. Ἰ' Ἀλλ' ἡ ἱστορία τῆς ἱεράς τῆς δε Μονῆς ἦτο ἄγνωστος καὶ περιεκαλύπτετο ὑπὸ τῶν μύθων καὶ τῶν παραδόσεων, ἅς ἐδημιούργησεν ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ἦτο ἀνάγκη ἱστορικής καὶ ἀληθοῦς περὶ αὐτῆς ἐξετάσεως. Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὄχι εὐκόλον. Εὐτυχῶς ὁ ἀξιότιμος καὶ πολυμαθὴς δικηγόρος καὶ εὐσεβὴς συγγραφεὺς «ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ» κλπ. κ. Στέφανος Ν. Θωμόπουλος, ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐρχόμενος εἰς τὴν Μονήν, ἀνέλαβεν εὐγενῶς πάνυ καὶ προθύμως τὴν σύνταξιν τῆς ἱστορίας τῆς ἱεράς ἡμῶν Μονῆς. Ὁ ἀκαταπόνητος συγγραφεὺς ἀνεδίφησε πολλὰ καὶ ἐξήτασε χαλκεντέρω τὸ ἀρχεῖον καὶ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ συνελόντι εἶπεν πᾶν ὃ, τι σχετίζεται πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ, ἥτις ὅλον ἐν οἰκονομικῶς τε καὶ ἠθικῶς προοδεύει. Ἡ συγγραφή ἄρα αὕτη τοῦ ἐμβριθοῦς ἐπιστήμονος δέν εἶνε, πολλοῦ γε δεῖ, ἀπλή ἀναγραφή μύθων καὶ λαϊκῶν παραδόσεων, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ ἱστορικὴ ἐξέτασις τῆς Μονῆς συνδεδεμένη μετὰ βαθέος θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Μόνον ὁ ἀξιότιμος κ. Στέφανος Ν. Θωμόπουλος ἠδύνατο νὰ συντάξῃ ταύτην καὶ δὴ προθύμως, ἀφιλοκερδῶς, χάριν μόνον ἐπιστημονικοῦ διαφέροντος καὶ ὠφελείας πρακτικῆς τοῦ ἀναγνώστου. Ἐξ αὐτῆς ὄντως μαθάνει ὁ εὐσεβὴς ἀναγνώστης, ποίας ὑπηρεσίας προσέφερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἡ ἱερά ἡμῶν Μονή, ἐν τοῖς παλαιότεροις καὶ ἀφεγγεστέροις χρόνοις, διότι αἱ ἱεραὶ Μοναί, ἐν τῷ ὀρυμαγδῷ ἐκείνῳ καὶ τῇ ἐπεγερθείῳ θυέλ-

λη τῆς δουλοσύνης, ἀπέβησαν τὰ ἄσυλα τῶν Μουσῶν, αἵτινες, ἔντρομοι ἐκ τῶν ἐνσκηψασῶν συμφορῶν, κατέλιπον ἐν θλίψει τὰς πρότερον αὐτῶν κάτοικίας. Ἐκ τῶν ἱερῶν Μονῶν διεχέετο τὸ ἰλαρὸν καὶ ἐλπιδοφόρον φῶς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς προγονικῆς εὐκλείας. Πολλοὶ ὁμως, εἴπερ ποτε, σφοδρῶς ἐπιτίθενται κατὰ τῶν σεβασμιῶν ἱερῶν Μονῶν! Ἡ παχυλὴ περὶ τῶν Μονῶν ἀμαθία καὶ τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς, ἐγείρει παρὰ πολλοῖς ἀθυρόστομον γλῶσσαν κχι' αὐτῶν. Εἶνε ἀνάγκη νὰ διαλυθῇ τὸ παχυλὸν νέφος τῶν προλήψεων καὶ τῆς ἀμαθίας διὰ τῆς ἱστορίας, ἣτις, κατὰ τὸν Ρωμαῖον Κικέρωνα, «εἶνε μάρτυς αὐτόπτης τῶν χρόνων, φῶς τῆς ἀληθείας, διδάσκαλος τοῦ βίου, ζωὴ τῆς μνήμης, ἄγγελος τῆς ἀρχαιότητος» (**De Orat** Βιβλ. Α. § 9). Εὐτυχῆς λογίζεται ἡ ἱερά ἡμῶν Μονή, ὅτι διὰ τῆς μικρᾶς μὲν ἀλλὰ πολυτιμοτάτης καὶ ἐπιστημονικῆς τῆς δε συγγραφῆς τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Θωμοπούλου, θὰ διαλύσῃ τὸν ζόφον τῶν περὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν σφαλερῶν ἰδεῶν καὶ ἴσως δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἀρμοδίους, ὅπως διοργανώσῃσι ταύτας πρακτικώτερον καὶ συναδᾶταις νεωτέραις ἀνάγκαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πολυπαθοῦς μὲν ἀλλ' ἐνδόξου ἡμῶν Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἔγραφον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὁμπλοῦ κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ ἔτους 1902.

Ἄρχιμ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ Ι. ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ Ἱεροκέρυξ
ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁμπλοῦ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥ

Ἐντελλόμεθα ὑμῖν, ἵνα ἡ παροῦσα συγγραφή περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὀμπλοῦ τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Θωμοπούλου, λίαν εὐδοκίμως συγγράψαντος τὴν τε ἱστορίαν τῶν Πατρῶν καὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, κατατεθῆ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς· ἀκριβὲς δ' ἀντίγραφον ταύτης ὑπὸ καλλιγράφου ἀντιγραφησόμενον καταχωριθῆ ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς καὶ ἐν δέοντι χρόνῳ δημοσιευθῆ, πρὸς γνῶσιν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτῆν καὶ αἰτουμένων πληροφορίας περὶ τῶν κατ' αὐτήν.

Ἐν Πάτραις τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1900

(Τ.Σ.) † Ὁ Πατρῶν ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἄριθ. 160

ΤΟ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΜΠΛΟΥ
ΠΡΟΣ

τὸν ἐλλόγιμον κ. ΣΤΕΦΑΝΟΝ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΝ δικηγόρον
καὶ Δημοτικὸν Σύμβουλον Πατρῶν

Μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἐδεξάμεθα, διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱεροθέου, τὴν εὐγενῆ Ὑμῶν προσφοράν, τὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Μονῆς, ἐν ἣ ἔσται αὕτη ὑπὲρ Ὑμῶν αἰώνιον μνημόσυνον καὶ παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας, ἡμῶν.

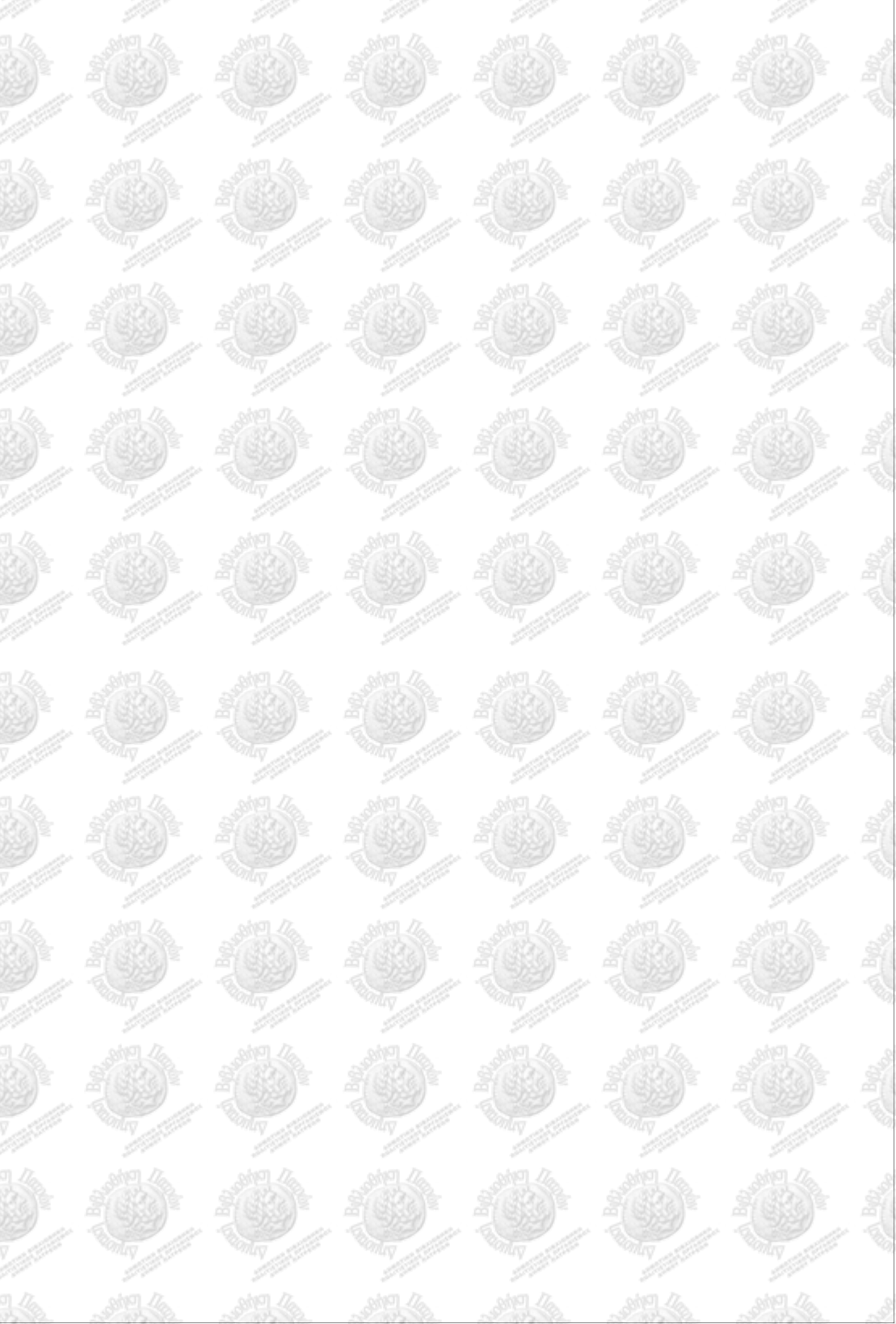
Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὀμπλοῦ τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1900.

Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον

(Τ.Σ.) ΚΑΛΛΙΟΠΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΑΝΙΗΛ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ μέσω τῆς ἀνιάρως τύρβης τῶν πόλεων, ἢ κατὰ τὴν θερινὴν ἰδίως ἐποχὴν πνιγηρὰ ἀτμόσφαιρα, ἔτι μᾶλλον ἐπιβαρυνομένη ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τῆς τε βιωτικῆς καὶ κοινωνικῆς διαπάλης φροντίδων, ἐξαντλουσῶν σῶμα καὶ σκοτιζουσῶν διάνοιαν, ἀναγκάζει πάντα ἔμφρονα ἀστὸν, ὅπως ἐπιζητῶν πρόσκαιρον ἀναψυχὴν καὶ τερψιθυμίαν ἀπέλθῃ, ἂν ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς κατοικίας αὐτοῦ, τουλάχιστον εἰς τινα γραφικὰ πέριξ τοπεῖα, πρὸς ἃ ὁ ὀφθαλμὸς καθ' ἡμέραν ἐξικνεῖται καὶ ἄπερ ἐγγυὸς κείμενα δὲν ἔτυχον ἴσως τῆς φιλόφρονος ἐπισκέψεώς του, ἐνῶ μετὰ τῆς τέρψεως καὶ τῆς αὔρας παρέχουσιν ἀφορμὴν, θεωρίας, ἐξετάσεως καὶ μελέτης, ἀγνώστων ἔστιν ὅτε αὐτῷ ἀντικειμένων, ἀξίων ὄντως θαυμασμοῦ καὶ ἐξάρσεως πνευματικῆς πρὸ πάντων, ἔνεκα τῆς θυμήρους ἀπολαύσεως, διὰ τὴν πολύμορφον δαψίλειαν τοῦ βασιλείου τῶν Ἑλληνικῶν φυτῶν.

† Ἐκεῖ εἰς τὰς ἀνάντιες κλιτῆς τοῦ τοιαῦτα τινὰ παρέχοντος θέληγτρα καὶ οὐ μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν κειμένου βουνοῦ ΟΜΠΛΟΥ, ἔνθα τὸ γόνυ κάμπεται καὶ ἡ πτέρνα τρίζει ἐπὶ τοῦ ὑποχωροῦντος διολισθαίνουσα πυρίτου λίθου, ἐκεῖ ἀναβαίνων τις ἐνιαχοῦ ἴσταται, ἴν' ἀπομάξη τὸ ἰδρωμένον μέτωπον τοπαραυτικά ριπιζόμενον ὑπὸ τῆς μυροπνύου αὔρας, ἀποκαλυπτόμενος οὕτω, ἐκῶν ἄκων, πρὸ γοητεύοντος θεάματος καὶ ἐπιβλητικωτάτου μεγαλείου. Ἰστρέφων δὲ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω ἀναθεωρεῖ τὸ παρελθὸν διάστημα καὶ εὐελπις χωρεῖ ἐπὶ τὸ μέλλον, ὅπερ μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν κατάντη πορείαν ἔσεται παρελθόν, πλὴν μεστὸν ζωηρὸν ἀναμνήσεων καὶ εὐφοροσύνης ἀφάτου, ὅτι κόποις τὰ καλὰ κτῶνται. Ἐκεῖ περιπίπτει ὁ κόραξ κρῶζων καὶ ἡ κορώνη, ὁ δὲ πρῖνος ἀγρευτὴν τὸ ἔνδυμα τοῦ ἀνυπόπτως τὰς καμπὰς ὑπερβαίνοντος, ἀδελφικῶς συζεῖ μετὰ τῆς κομάρου, ρίπτων ἐπ' αὐτῆς τὰς ἀκύλους (1) καὶ κεντρίζων διὰ τῶν ἀκανθίων, σφοδροῦ πνεόντος Καταιβάτου, τὰ μιμαίκυλα (2), ἅτινα

(1. 2.) Ἄμφ. παρ' Ἀθηναίῳ. «Ὁ συκάμινος συκάμιν'. ὀρῆς, φέρει· ὁ πρῖνος, ἀκύλους· ἡ κόμαρος, μιμαίκυλα». (3) Ὁ ἐλελίσφακος τοῦ Ὀμπλοῦ, διὰ τε τὴν ἠπίαν καφουρσειδῆ ὁσμὴν καὶ τὸ τεφρὸν αὐτοῦ ἐν ἤρῃ κατα-

β

έρυθρουσι καὶ καλλύνουσι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν, τὰς μακρόθεν ὑπομελαίνας κλιτύς, ἐνῶ ὁ ὄσμηρός ἐλελίσφακος (3), τὰ λευκάνθεμα καὶ τὰ ἔτι εὐώδη κυκλάμινα συμπληροῦσι τὰ περίξ ἐκείνων καὶ πέραν κενά.

Ἡλικὴν διεγείρει τῷ εἰς Ὀμπλὸν ἀναβαίνοντι ἕκστασιν καὶ φαντασίαν, ἢ μετὰ τὴν ἀμφιλύκην θερινῆς ἀλλ' ἀσελήνου νυκτὸς ἐπερχομένη ροδοδάκτυλος ἠώς, ἥτις κατὰ μικρὸν διαλύει τὴν ἐπὶ τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν ἀπλουμένην τεφρὰν σινδόνα καὶ εὐδιάκριτα ποιεῖ τὰ ἄποπτα αὐτῆς σημεῖα, ἐνῶ αὖρα ἐλαφρὰ ἠδέως πνέουσα ὑποσυρίζει! Μέγα ὄντως δίκαιον εἶχεν ὁ Γερμανὸς Βοϊκχιος, εἰς τὰ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, λέγων· «πῶς νὰ μὴ ἀγαπῶσιν οἱ Ἕλληνες τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα, ἐνῶ ἀναβαίνοντες ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων βλέπουσιν αὐτὴν ὄλην καὶ ἰδίως οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῆς Πάρνηθος» Βραγχώδεις ὑλακαὶ κυνῶν ποιμενικῶν, κραυγαὶ αἰπόλων καὶ ποιμένων ὀδηγούντων εἰς τὴν βοσκὴν, χωρὶς ἐκότερα, ἐρίφια διασκοιρτώντα καὶ πρόβατα βληχλώμενα μεθ' ἡγητῆρος κριοῦ κωδωνίζοντος, διακόπτουσιν ἐνίοτε τὴν ἔκπληξιν καὶ ρέμβην τοῦ ἀναβάτου, πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ὁποῖου προϊόντος, ἢ θεῖα ἐκείνη σκηνογραφία λαμπροτέρα ἐκτυλισσομένη ὑπὸ αἴθριον οὐρανόν, κρατεῖ ἀμερίστως παντὸς νοῦ καὶ πάσης καρδίας καὶ μεταρσιοῖ εἰς ἄλλον κόσμον, εἰς τὸν κόσμον τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν δύσελπι ἀναβλύση ἀποχαιρετισμοῦ δάκρυ, συνέρχεται εἰς ἑαυτὸν ὁ δεῖλαιος θνητός, καὶ διὰ μόνης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ ἐλπίδος, ταχὺ εὐθύνεται πρὸς τὸν δημιουργὸν τῆς ἁρμονίας ταύτης τοῦ σύμπαντος, ὑμῶν καὶ δοξάζων τὸ ἀθάνατον καὶ πανάγιον Αὐτοῦ ὄνομα.

† Διακόσια βήματα πορρωτέρω τῆς καμπῆς, πρὸς τὴν κάθοδον εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Μονῆς Ὀμπλοῦ, ἀντικρύζει τις πρῶτον τὸν ἀρχαῖον ναῖσκον τῶν Ἁγίων Πάντων, ἀνακαινισθέντα, κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, ὑπὸ Δανιὴλ μοναχοῦ, ἔν ἔτει 1867. ‡ Ἡ δὲ κάθοδος πρὸ τὴν κοιλάδα τῶν καταφύτων τὸ πλεῖστον ἐκ παμμεγέθων γλοερῶν βαλάνων καὶ πρίνων βουνῶν, ΠΙΥΠΡΙΟΛΙΘΑ

στάσει, προτιμητέος ἐστὶ παντὸς ἄλλου, κατὰ τὴν περιοχὴν τῶν Πατρῶν φουμένου. — Ἐν γένει ὁ εἰς τὴν τάξιν τῶν χειλανθῶν ἀνίκων σφάκος (Salvia) θεωρεῖται, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὡς ἔγχυμα θερμαντικὸν ἄριστον, ἐνέγων ἰαματικὰς τινὰς ιδιότητας, καὶ δικαίως ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐκλήθη herba sacra. Ἰμνήθη δὲ ὑπὸ τῆς Σχολῆς τοῦ Σαλέρνου οὕτω· Cur moriatur homo cui salvia crescit in horto? .. Salvia salvatrix, natura conciliatrix.

(1) καὶ ΚΟΥΚΚΟΥΡΙ, ἐν ἧ ἴδρυται ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ὁμπλοῦ καὶ τῆς ὁποίας ἐν μὲν ἡμέρᾳ ὃ ἠχῆεις κώδων καλεῖ, ἐν δὲ ὄρθρῳ βαθεῖ τὸ τοναῖον σήμαντρον εγείρει χασμῶδεις καὶ ὑπνομαχοῦντας τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν, τυγχάνει ὀπωσοῦν ὄμαλή, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀνακουφιστικὴ, διὰ τὸ ἐπερχόμενον ταχὺ τέρμα τῆς πορείας. Τέλος ὃ ἀφικνούμενος εἰς τὴν Μονὴν προσκυνητῆς, ὑπ' ἀρρήτου κατέχευται συγκινήσεως, ἀναμνησκόμενος, ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ Μοναὶ καθ' ἅπασαν τὴν μακραινῶνα ἡουλείαν, στερρῶς ἐνέκλεισαν καὶ ἐπιμελῶς διεφύλαξαν, ὡς ἄλλαι Νῶε κιβωτοί, πᾶν ὃ, τι ὃ Ἑλλην εἶχε καὶ ἔχει ἅγιον, προσφιλές καὶ πολύτιμον, ΘΡΗΣΚΕΙΑΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΘΝΙΣΜΟΝ. Ἐν ταῖς Μοναῖς ἀπαντῶσιν ἀναμνήσεις ἀνακυκῶσαι τὰ ἱερώτερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα τῶν προσκυνητῶν, καὶ οὐ μόνον τέρπουσαι ἀλλὰ καὶ διδάσκουσαι· διότι ὃ ὑπόδουλος Ἑλληνας, διωκόμενος ἔσθ' ὄτε ὑπὸ τῶν κρατούντων, εὗρισκεν ἄσυλον ἐντὸς τῶν τοιχῶν αὐτῶν καὶ ὡς ἐν ἐλευθέρῳ κράτει, ἦν πάντῃ ἐλεύθερος· ἐδιδάσκετο, συνεζήτη, καὶ διὰ τῆς εἰς Θεὸν ἀκραδάντου πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς γλώσσης τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων ἐξ Ἰσοῦ τηλαυγῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας φωστήρων, διειτῆρει τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα καὶ ἐγαλουχεῖτο ὑπὸ τῆς μεγάλης καὶ ἱεραῆς τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Γένους ἰδέας, ἧς ἐμφορούμενος ἐκαραδόκει τὴν ἔνδοξον στιγμήν, διὰ τὴν πραγματῶσιν τῶν πόθων του.

Περὶ τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν Μονῶν καθόλου, ὃ ἀείμνηστος, πρῶτος Ὑπασπιστῆς τοῦ ἀοιδίμου Στρατάρχου τῆς

(1) Κατὰ τὸν σοφὸν καθηγητὴν τῆς Ὁρυκτολογίας καὶ Γεωλογίας ἐ, τῆ Ἑθνικῆ Πανεπιστημίῳ προσφιλῆ δ' ἡμῖν συμπολίτην κ. Κωνσταντῖνον Μ. Μητσόπουλον, ὃ Ὁμπλὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἄσθεστολίθων πετρωμάτων μεταξὺ δὲ τῆς Μονῆς καὶ τοῦ πανδοχείου Λευκακίων, ἀπκντῶσι στρώματῳ τοῦ εἰς λεπτάς πλάκας σχιζομένου καὶ ὑπὸ τοῦ Philippson κληθέντος Ἐρυμανθίου ἄσθεστολίθου (Oligoskalk) ζιότι ἐκ τούτου ἐγκλειέοντος πλείστα κελύφη τρηματοφόρων, συνίσταται κυρίως τὸ ὄρος Ἐρυμανθός. Ἀπαντᾷ δὲ μετ' ἐπαλλασσομένων στρωμάτων κερολίθου (Hornstein) ὅστις εἶνε ἐρυθρὰ τις ἢ μελανίζουσα ὀρυπυριτιακὴ πέτρα, συγκεκροτημένη ἐκ κελυφίων ἀκτινοφόρων (πρωτοζῶων, ὧν τὸ κελύφος ὀρυπυριτιακόν). Τὰ δὲ περὶ τὴν Μονὴν Ὁμπλοῦ εὕρισκόμενα ἀπολελιθωμένα καὶ ἐκτετυπωμένα ἐπὶ λίθων τιτανωδῶν φυτὰ, ἀνῆκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν γυμνοσπέρμων.

Πελοποννήσου, Θ. Κολοκοτρώνη, Φωτάκος, εἰς τοὺς βίους τῶν Πελοποννησίων ἀνδρῶν, ἐκδοθέντας ἐν ἔτει 1888 ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου Ἀρεοπαγίτου κ. Σταύρου Ἀνδροπούλου, τὰ ἐπόμενα [σελ. 325] ἀξιοσπούδαστα λέγει· Χάρις τῷ Θεῷ, οἱ εὐρεθέντες πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατ' αὐτὴν κληρικοὶ ἦσαν πολλοί, καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ τις ὄλους, οὔτε νὰ εὕρη ἄκρην τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων τῶν. Ὅλα τὰ μοναστήρια, μικρὰ καὶ μεγάλα ἀδιακρίτως, οἱ ἡγούμενοι, προηγούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ αὐτῶν ἐν γένει ἔγιναν θῦμα διὰ τὴν ἐπαναστάσιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑθνους. Τὰ ἱερά ταῦτα καταγῶγια τὰ εἶχον οἱ Ἕλληνες ὡς παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς γλώσσης τῶν. Εἰς αὐτὰ ἐπήγαιναν χάριν θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ, ἐκεῖ ἐξεμυστηρεύοντο τὰ πατροπαράδοτα τῆς φυλῆς τῶν φρονήματα, ἐκεῖ διηγοῦντο τὰς βασάνους τῆς τυραννίας τῶν, ἐχόμενοι πάντοτε νὰ ἐπιβλέπη ὁ Ὑψιστος Θεὸς τὸ ταλαίπωρον Ἑθνος, τὸ καταφρονημένον καὶ παρημελημένον. Ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τῆς Θρησκείας ἐλευθέρα ἐμνημόνευον τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης ὡς Χριστιανούς, καὶ ἔψαλλον τὸ «**ΣΩΣΩΝ ΚΥΡΙΕ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΣΟΥ** κλπ.» διότι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπερίμενον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑθνους τῶν. Ἐκεῖ ἐκαταρῶντο τὸν τύραννον, τὸν ἄρπαγα, τὸν κατακτητὴν καὶ βάρβαρον Τούρκον, διότι ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀπελπισία τῶν τοὺς κατέστησε τόσοσιν δειλοῦς, ὥστε κρυφίως καὶ ὑπογείως νὰ δέωνται καὶ νὰ καταρῶνται. Ἦσαν ὁμοῦ ἐτοιμοὶ νὰ δεχθοῦν τὸν θάνατον, τὸν ὅποιον ὁ δυνάστης τοὺς ἐφοβέριζε, μὲ τὴν μεγαλειτέραν γενναιοψυχίαν. Πόσα δὲν ὑπέφερον οἱ μοναχοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον μικροτέρους Τούρκους! Οὗτοι ἐπήγαιναν εἰς τὰ μοναστήρια νὰ φάγουν, νὰ ἀρπάσουν καὶ νὰ τυραννήσουν τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ πλέον ἀνυπόφοροι. Καὶ μ' ἄλλα ταῦτα, οἱ μοναχοὶ εἶχον κρύψει τὰ ὄπλα τῶν καὶ τὰ ἄλλα πράγματα τοῦ πολέμου ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, καὶ εἰς τὰ δένδρα τὰ μεγάλα κρεμάμενα ἐντὸς τῶν δασῶν, τὰ εἶχον ἐν τῷ σκότει, καὶ ἀκόμη εἰς αὐτὰ τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν· τὰ ἐπεριποιούντο καὶ ἐφρόντιζον νὰ μὴν τὰ τρώγει ἡ σκυρία, ἀλείφοντες αὐτὰ μὲ τὸ λεγόμενον μελοῦδι, καὶ νύκτα τὰ ἐμετατόπι-

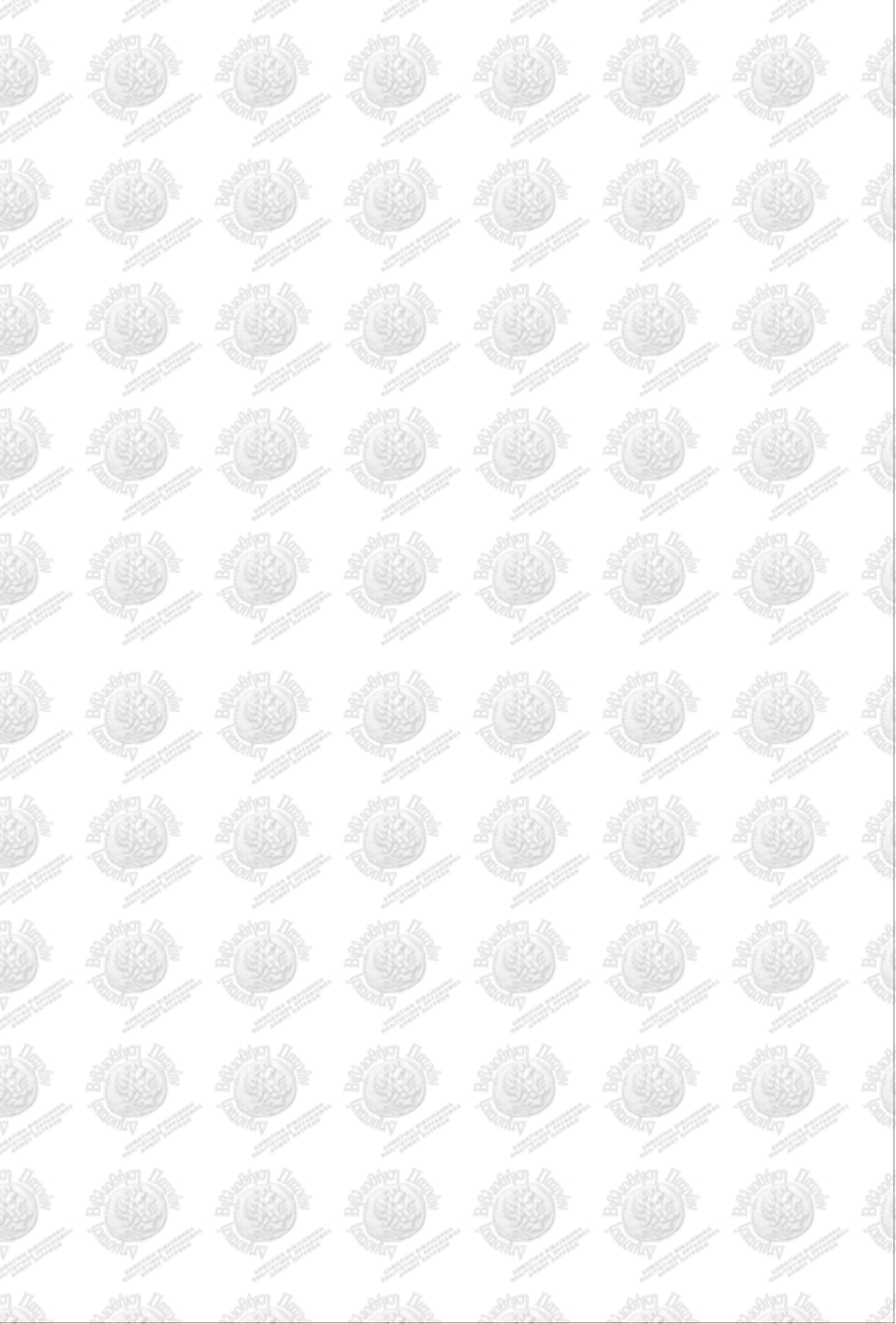
ε.

ζαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο, καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰ πολεμεφῶδια.

Ἐν ταῖς Μοναῖς πάντες δύνανται νὰ διδασθῶσιν ὠφέλιμα, ἀναδιφῶντες κώδικας, βιβλιοθήκην, πατριαρχικά ἔγγραφα (σιγγίλια) καὶ ἄλλα σημειώματα, ἐν οἷς καταδηλοῦνται, ἢ εὐσέβεια, ἢ φιλοπατρία καὶ ἢ εἰλικρίνεια παρῳχημένων γενεῶν, ἢ διατήρησις τῆς γλώσσης καὶ διάφορα, ἄγνωστα πολλάκις, προκύπτουσιν ἱστορικὰ γεγονότα. Πρὸς τούτοις θὰ ἴδωσι τὴν Ἀγιογραφικὴν τῶν Βυζαντιακῶν καὶ μετέπειτα χρόνων, τὴν ἐπιγραφικὴν, τὴν ἀργυροχοῖαν, τὴν βιβλιοδετικὴν καὶ πολλὰς ἄλλας τέχνας. Συνελόντι εἰπεῖν, διὰ μόνης τῆς αὐτόπτου καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως καὶ ἐρεῦνης, δύνανται ἐξ ἴσου, καὶ ὁ μύστης τῆς ἐπιστήμης καὶ ὁ λάτρης τῆς τέχνης, νὰ λάβωσι σοφὰ διδάγματα, ἅτινα θέλουσι μένει ἐν τῷ νῷ ἀνεξάλειπτα. Ἡ δ' ἐπιτόπιος ἔρευνα, συνδιαζομένη μετὰ τοῦ εὐωδιάζοντος καὶ πλήρους ὀξυγόνου ἀέρος τῶν βουνῶν καὶ τῆς ἐν γένει μεταλλαγῆς, ἔστω καὶ βραχυτάτης, ἀπὸ τῶν βιωτικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐν ταῖς πόλεσι βιοῦμεν, μεγάλως πρὸς τοῦτο συντελεῖ.

γ Τέλος εὐγνωμοσύνης φόρον ἀποτίνοντες, πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας Θεοτόκου Ὁμπλοῦ, ἐστὶαν καὶ ταύτην τοῦ ἀσβέστου Ἑλληνικοῦ πυρός τοῦ θερμάναντος τὰ στήθη καὶ διεγείραντος τὸν ἅγιον ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐνθουσιασμὸν τῆς ἀειμνήστου ἐκείνης καὶ ἠρωϊκῆς γενεᾶς τοῦ 1821, ἀφιερῶμεν τὴν μικρὰν ταύτην μονογραφὴν, ἣν συνεγράψαμεν κατὰ τὰ προεόρτια τοῦ νέου αἰῶνος, ὃν ἀπὸ τοῦδε εὐχόμεθα σύμπαντι τῷ Ἑλληνισμῷ, εὐτυχῆ καὶ ἀροχον πάσης ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. γ

Τοπογραφία καὶ ὄνομα τῆς Μονῆς.- Ὄρος Κουκ-
κουρι.- Ἰδρυσις τῆς Μονῆς.- Πυρκαϊαί.- Σιγγίλια.
Χειρόγραφα κ. λ. π.- Δραῖσις τῆς Μονῆς κατὰ
τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ὀμπλοῦ, τρεῖς ὥρας ἀπέχουσα τῆς πό-
λεως Πατρῶν μεσημβριαναστολικῶς καὶ ὑπαγομένη εἰς τὸν
δήμον Φαρῶν τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, ὑπέρεκειται τῆς ἐπι-
φανείας τῆς θαλάσσης ἐπτακόσια πενήκοντα περίπου
μέτρα, ἰδρυμένη ἐν κοιλάδι δύο βουνῶν, ὧν ὁ εἷς, ἰὼν
προπόδων τοῦ ὁποίου ἡ ἀρκτική πλευρὰ τῆς Μονῆς σύμ-
πασα ἄπτεται, ἐκαλεῖτο Ἀλβανιστὶ ΚΟΥΚΚΟΥΡΙ καὶ Ἑλ-
ληνιστὶ ΚΟΥΚΚΟΣ. Οἱ βουνοὶ οὗτοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν
σειρὰν τοῦ ὄρους Παναχαϊκοῦ (Βωδιᾶ), καλοῦνται ἀδι-
ακρίτως σήμερον μετὰ τῶν ὑποκειμένων ὕψωμάτων, ΒΟΥ-
ΝΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΜΠΛΟΥ, ἢ ἀπλῶς, ΟΜΠΛΟΣ.
Ἡ ὀνομασία τῆς Μονῆς ΟΜΠΙΛΟΥ, προήλθεν ἐκ τοῦ
Ἀλβανικοῦ ΟΜΠΙΛΕ, ὅπερ σημαίνει ΓΛΥΚΥ. Τοῦτο τεκ-
μαιρόμεθα ἐκ τοῦ ὅτι, ἡ Μονὴ αὕτη κτισθεῖσα, πολὺ πρὸ
τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, ἐγγὺς Ἀλβανοφώνων τὸ πλεῖσ-
τον ποιμενικῶν πληθυσμῶν καὶ οὐχὶ ὡς ἐσφαλμένη κρα-
τεῖ ἰδέα κατὰ τὸ ἔτος 1315, βασιζομένη ἐπὶ τινος τοῦ
Ἡγουμένου Καλλινίκου Χειμῶνα [1723] σημειώματος,
ἀντιγεγραμμένου ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς καὶ φέροντος
τίτλον ΠΟΘΕΝ ΚΑΤΑΓΕΤΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗ-
ΡΙΟΥ, ἐκαλεῖτο ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Ἀλβανῶν ΟΜΠΙΛ' ΠΑ-
ΝΑΓΙΙΑ, ἤτοι, ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑ. Ἐλαβε δὲ κυρίως
τὸ ὄνομα, ἐκ τινος ἐκεῖ ἀρχαιοτάτου ναϊδίου, ἐπ' ὀνόμα-
τι τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ τιμωμένου καὶ καλουμένου ΟΜΠΙΛ' ΠΑ-
ΝΑΓΙΙΑ ΚΟΥΚΚΟΥΡ, ἤτοι, ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ
ΚΟΥΚΚΟΥ—ΒΟΥΝΟΥ. Τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἀπαντῶμεν
καὶ εἰς τινὰ ἐπιγραφὴν, οὖσαν ἐπὶ τῆς βάσεως ἀργυροῦ
Σταυροῦ ἀγιασμοῦ καὶ ἔχουσαν αὐτοῖς γράμμασιν ὡς
ἐξῆς:

ΑΡCΕΝΗΩC ΗΕΡΩΜΟΝΑΧΟC ΤΗC ΑΓΗΑC
ΜΟΝΗC ΩΜΠΗΛΟΝ ΚΟΝΚΟΝ 1189.

* Ὄνομα δὲ οὐ παρέργον σημειούσθω ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ὄνομα ὈΜΠΛΟΥΣ ἀναφέρεται, ὡς Ἀλβανικόν, καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου Σ. Γ. Παναγιωτοπούλου δημοσιευθέντων, ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ περιοδικῷ Ἑβδομαδί, Ἀλβανικῶν ὀνομάτων. (ἀριθ. 15 (σελ. 115) ἔτους 1884).
Τίνες ἦλθον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἑλλάδι). χ

Ἡ καθ' ἅπασαν τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐποχὴν [1460—1687 καὶ 1715—1821], ἡ Μονὴ αὕτη, ἐν σιγγίλοις, ἐγγράφοις καὶ λοιποῖς σημειώμασιν ἀναφέρεται ὅτε μὲν ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΜΠΛΟΥ ἢ ΟΜΠΛΟΥΣ ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ, ΠΛΗΣΙΟΝ ΣΙΔΕΡΟΚΑΣΤΡΟΥ, ὅτε δὲ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥΣ ΕΝ Τῷ ΟΡΕΙ ΚΟΥΚΚΟΥΡΙ καὶ σπανίως ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ ΟΜΠΛΙΤΙΣΣΑΣ (1). Ἐτέλος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ἐν τῷ κειτορικῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου [σελ. 59 καὶ 64 τοῦ ἔτους 1840], λέγει ἐν χειρογράφῳ σωζομένῳ κατὰ τὴν Ἱεράν Μονὴν τὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου τιμωμένην καὶ ἐπιλεγομένην τῆς ΟΠΛΟΥΣ, χυδαιότερον ΟΜΠΛΟΥΣ. Ἄλλ' οὐκ ὀρθῶς λέγει χυδαιότερον, τὸ ΟΜΠΛΟΥΣ τοῦ ΟΠΛΟΥΣ, δασύνων τὸ Ο, ὡς δῆθεν παραγόμενον ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅπλον· Διὰ τί τάχα οὐχὶ ἐκ τοῦ Πελασγικοῦ ΟΜΠΗ (μτγν. ΟΜΠΗΗ=σιτηρὰ καὶ ἐν γένει τροφή ἡδεῖα), πρὸς τὸ ὁποῖον μεγάλην σχέσιν ἔχει τὸ Ἀλβανικὸν ΟΜΠ[Ι]ΛΕ, (γλυκὺν, καὶ ἀφ' οὗ ἡ Δημήτηρ ἔφερε τὸ ἐπίθετον ΟΜΠΝΙΑ, ἦτοι, καρποφόρος, δαφυλῆς κλπ. ὡς τροφοδοτίς;

Ἡ δ' ἀνωτέρω γράφομεν, ἵνα μὴ ποτέ τις ἐσφαλμένως νομίσῃ, ὅτι ἡ Μονὴ ἐκ τοῦ ὄρους τὸ ὄνομα ἔλαβε. Τούναντίον ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθῆλως ἐμφαίνεται, ὅτι ἐκ τῆς Μονῆς τὸ ὄνομα ἐδόθη τῷ ὄρει, ΟΜΠ[Ι]ΛΟΣ λ

(1) Ἐφ' ἐνὸς καὶ μόνου ἐγγράφου τετύπωνται ἢ μὴ διασωθεῖσα καὶ μεταγενεστέρα τῆς πρόσθεν σφραγίς, ἔχουσα αὐτοῖς γράμμασιν οὕτω:

ΟΙΙΑΦΦΟ † ΤΙΣ ΒΑΣΙΛΙΚΙΣ ΜΟΝΣ ΤΙΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΙΣ ΟΜΠΛΙΤΙΧΗΣ ΣΙΔΕΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΤΑ ΙΣΟΔΗΑ.

Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος ΚΟΥΚΚΟΥΡΙ, σημειοῦμεν ὧδε, ὅτι καὶ τοῦτο καθαρῶς Ἀλβανικὸν ἐστὶ, σημαῖνον βουρὸν κούκκου (ἐκ τοῦ κούκ καὶ οὔρ=οὔρος—ῶρος), διότι καὶ οἱ Ἀλβανοὶ καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ καθωμλημένῃ τὸν κούκκουα, κούκκον καλοῦμεν. Τὴν Ἀλβανικὴν ταύτην λέξιν ἀπαντῶμεν συνθέτως παρὰ τοῖς χυδαίοις εἰς τὴν ὀνομασίαν, κωλοκούκκουρον, σημαίνουσαν τὸ ἄκρον τοῦ ἱεροῦ ὄστου, τὸ ἄλλως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντῶν, κούκκυξ. Ὁθεν οὐχὶ ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ὡς Ὡλενὸς ἐκ τοῦ ὠλένη καὶ Βωδιᾶς ἐκ τοῦ βώδιον, ἀλλὰ διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀντήχει τὸ μονότονον μὲν προσφιλές δὲ τοῖς ποιμέσιν ἄσμα τοῦ κούκκου, ἐκλήθη ΚΟΥΚΚΟΥΡΙ. (ὕψ. μ. 860)- Περὶ τούτου μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐν τοῖς πρόσθεν μνημονευθεῖσα καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ ἐπιγραφὴ, ἣτις ἀναφέρει τὸ ὄνομα Κούκκου. Ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὄρους τούτου (Κούκκουρι—Ὀμπλός), (1) προσθία συνεχομένου βουνοῦ τίνος πολὺ χαμηλοτέρου κορυφῆ, καλεῖται ΒΙΓΛΑ, ἥτοι νυκτερινὴ φυλακὴ, σκοπία, ἐκ τοῦ Λατινικοῦ **Vigilia**, ἐξ οὗ ἡ τῆς συνηθείας παρεφθαρμένη λέξις βίγλα. (2) Πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶσιν ἔποπτοι θέσεις, καλούμεναι βίγλαι.

⌋ Πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἰδρῦθη ἡ Μονὴ δὲν εἶνε γνωστόν,

(1) Ἡ ἀποψὶς ἐκ τοῦ ὄρους Κ ο ὔ κ κ ο υ ρ ι — Ὀ μ π λ ὄ ς, σχῆμα ἔχοντος κολούρου κώνου, τυγχάνει καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα τοῦ ὀρίζοντος σημεῖα λίαν τερπνὴ καὶ ποικίλη. Ὁ κώλπος τῶν Πατρῶν, περιορισμένος μὲν πρὸς ἄνω εὐρύτατος δὲ πρὸς νότον, μετὰ τῶν ὄρεων τῆς ἑναντι: Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, Ἰθάκης, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, καὶ ἡ τὸ πλεῖστον ἀμπελοσκεπὴς, ὡς ἄλλος πράσινος τάπης, μεσημβρινὴ πεδιάς μετὰ τῶν ἐγκατεσπαρμένων ἐπαύσεων καὶ τῶν ἐφ' ὑψωμάτων οἰκίσκων κομῶν τινων, ἀληθῶς γοητεύουσι τὸν ἀναβάτην παρατηρητήν.

(2) Οὐχ ἦντιν καὶ ἡ ἀπὸ Βίγλας θέα, διὰ τὸ εὐκοπώτερον, τυγχάνει: ἐπίσης ἀξία λόγου, διότι καταφαίνονται τὰ παρὰ πόδας καὶ ἐν τοσαύτῳ ὑψηλῷ «Gulfand» πολυάριθμα ἐπιθροστεγῆ καὶ ὁμοειδητῆ οἰκοδομήματα καὶ οἱ ἀμπελώνες τῆς Γερμανικῆς οἰνοποιητικῆς ἐταιρίας «Αχαῖας» τοῦ κ. Γουσταύου Κλάους καὶ Σας ἡ ἐκ τῶν κατακτημάτων τούτων εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν καταλήγουσα ὁδός, διακοπτομένη ἐπὶ τέταρτον χιλιομέτρου, ἐκ τοῦ λευκάζοντος λιθοστρώτου τοῦ λυμαινόμενου τὸ μερὸς τούτου τῆς πεδιάδος χειμάρρου Γλαίου, καὶ ποῦ μὲν διγύκουσα εὐθεῖα πρὸ δὲ ὀρειοειδής, καὶ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν μετὰ τῆς δεσποζούσης ἀκροπόλεως καὶ τῶν μέχρι τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Παναχαϊκοῦ συνεχόμενων λόφων. (3) Ἐκ τῶν ἀπαντῶντων τὸ πλεῖστον Ἀλβανικῶν ὀνομάτων. θέσεων κλπ, ἀγόμεθα εἰς τὸ ἀσφαλές συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἰδρυ-

(3) διότι τὰ κτιτορικά αὐτῆς γράμματα κατεστράφησαν ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων διώξεων καὶ καταστροφῶν. Ἀπεδείξαμεν ταύτην πολὺ ἀρχαιότεραν τοῦ 1315, μέχρι τοῦδε νομιζομένου ὡς ἔτους ἰδρύσεως, τῆς Μονῆς ἀναφερομένης ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν ἀνακαλυφθεῖσῃ ἐπιγραφῇ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ ἐν ἔτει 1189. Τὸ δ' ἐν τοῖς πρόσθεν μνημονευθὲν ἔγγραφον, ὅπερ συνετάγη, ὡς προείπομεν, ὑπὸ τοῦ ἐν ἔτει 1723 Ἠγουμένου Καλλινίκου Χειμῶνα καὶ ἀντιγεγραμμένον εὐρίσκεται ἐν τῷ κώδικι ὑπὸ τίτλον «Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ εὑρεθέντος παλαιοῦ κώδικος κλπ». ἀναμφιβόλως δηλωτικὸν ἐστὶ τοῦ γενομένου ἐν ἔτει 1315 (1) ἀνακαινισμού τῆς Μονῆς, οὕσης κατεστραμμένης ἐκ πυρκαϊᾶς ἢ ἄλλης αἰτίας. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει 1315, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ **F.**

R. Miklosich καὶ **I. Müller** δημοσιευθέντα **Acta Patriarchatus Constantinopolitani (T. I. N° 60)**,

πρώτην ἤδη φορὰν μετὰ πάροδον ἑκατὸν ὀκτώ εἰκοσίων ἐτῶν, ἀπὸ τῆς κατακτίσεως τῶν Πατρῶν (1205) καὶ ἱκανοῦ μέρους τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Φράγκων, συμπίπτει καὶ ὁ διορισμὸς Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου ἐν Πάτριας, ὀνόματι Μιχαήλ, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νίφωνος τοῦ **Α'**. τῇ συγκατανεύσει βεβαίως τοῦ Πάπα, ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁποίου ἐτέλει ἡ Βαρωνεία τῶν Πατρῶν καὶ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ὁποίας περιεῖχeto, οὐ μόνον ἡ Μονὴ Ὁμπλοῦ ἀλλὰ καὶ τινὰ πέραν ταύτης χωρία, γειτνιάζοντα τῇ Βαρωνείᾳ Χαλανδρίτης. Διωκῆθη δὲ ἡ Βαρωνεία τῶν Πατρῶν ὑπὸ τῶν Καθολικῶν Ἀρχιεπισκόπων, κατὰ τὸν Γερμανὸν μεσαιωνοδίφην Κάρολον Χόφφ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1231 μέχρι τοῦ 1430.

↓ Ὅποσα δεινὰ ὑπέστη, ὑπὸ τε ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἔποψιν

σις τῆς Μονῆς ταύτης συμπίπτει τῇ, κατὰ τὴν ἐνάτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, εἰσβολῇ εἰς Πελοπόννησον τῶν ὀρμαμένων Ἀλβανῶν, περὶ ὧν ὅρα Ἱστορίαν τῶν Πατρῶν ἐν σελ. 222—235. (1) Πάνυ ὀρθῶς σὶ κ. κ. Εὐάγγελος Κοφινιώτης ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ Στέφανος Γιαννόπουλος Ἀρχιμεινδρίτης, ἐν ταῖς ἐγκυκλίσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος (σελ. 682), σημειοῦσι τὸ 1315, ὡς ἔτος ἀνακαινίσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁμπλοῦ.

ὁ Ἑλληνικὸς Κληρὸς ἐκ τῆς ἀνεμπίστου ταύτης μεταβολῆς τῶν πραγμάτων, καὶ ὁ χώρος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παρουσίας μονογραφῆς δὲν ἐπιτρέπουσιν ἵνα πραγματευθῶμεν, ἄλλως τε ἐκ τῆς Ἱστορίας εἰσὶ γνωστά. Ἡ Ἄναμφιβόλως ἡ Ἱερά Μονὴ Ὁμπλοῦ κειμένη μεταξύ δύο Βαρωνειῶν, Πατρῶν καὶ Χαλανδρίτης, καὶ γειτνιάζουσα φρουρίοις καὶ πρὸ πάντων πύργοις φεουδαλικοῖς, (Σαραβάλε, Σιδηροκάστρω Σαρακινικάστρω, κλπ), οἵτινες ἐχρησίμευσαν πολυτάκις εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, ὡς ὀρηγήτρια ληστρικῶν πράξεων, φαίνεται ὑποστᾶσα πολλὰς καὶ ποικίλας τὰς περιπετείας καὶ οὐκ ἀπίθανον ὅτι, οἱ Μοναχοὶ ἀπαυδῆσαντες ἐγκατέλιπον ταύτην, πυρποληθεῖσαν ἴσως ἢ καὶ μετέπειτα κατεδαφισθεῖσαν, διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἀλλαχοῦ τοῦ ὕλικου, ὑπὸ τῶν περίξ Φράγκων φεουδαρχῶν. Ἐν ἔτει δε 1315 ἐπὶ τῷ διορισμῷ Μητροπολίτου Ὁρθοδόξου ἐν Πάτραις καὶ ποιδᾶς τινος, φαίνεται, ἐπελθούσης βελτιώσεως τῶν πραγμάτων, ἔνεκα τῆς ἐπ' ἄρκετόν χρόνον συναναστροφῆς τῶν κατακτητῶν μετὰ τῶν ἐγγυρῶν, ἐθάρρησεν ὁ Μοναχὸς Ἰωακείμ μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰωάσαφ καὶ Παρθενίου καὶ προέβη εἰς τὴν ἀνέγερσιν δύο κελλίων εὐρῶν ἐκεῖ, κατὰ τὸ ἔγγραφον τοῦ κώδικος, ἐκκλησιδίον τι, ὅπερ ἀναντιρρήτως ἦν τὸ ἐκκλησιδίον τῆς ἀρχαίας Μονῆς, ἀναφερομένης, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν πολλάκις ἐποιησάμεθα λόγον, ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ ἁγιασμοῦ ἐπιγραφῇ μετὰ τοῦ ἔτους 1189 ὡς ἔφη: ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ ΟΜΠΙΛΟΥ ΚΟΥΚΟΥ. 1

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄνω ρηθὲν ἔγγραφον ἀναφέρει καὶ τινα ἄλλα ἱστορικὰ γεγονότα, καὶ δὴ περὶ τοῦ πολλὰ ὑπὲρ τῆς Μονῆς συνεισενγκόντος μεγαλοκτηματίου, κατὰ τὴν περιφέρειαν Σαραβαλίου, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΕΜΕΝΙΚΑ, συγχρόνου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Μητροπολίτου ΤΙΜΟΘΕΟΥ (1612—1614), παρατιθέμεθα τοῦτο ὡς ἔχει. Ἐν τῷ 1315 ἔτει σωτηρίῳ εἰς τόπον ὀνομαζόμενον Ὁμπλόν, εὕρισκετό τις Ἱερομόναχος ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦνομα μὲ δύο τοῦ μαθητᾶς ΙΩΑΣΑΦ καὶ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ. Ἐκεῖ εὕρηκαν ἕνα ἐκκλησιδίον μικρὸν καὶ ἔκτισαν καὶ δύο κελλία μικρὰ καὶ ἀσκήτειον: κάποιος θεοφιλὴς Χριστιανὸς ἀπὸ Βαλατοῦναν ΤΕΦΑΣ (1) τοῦνομα ἀφιέρωσεν ἐνὸς ζευγαρίου χωράφια, ἐκεῖ ὁποῦ

(1) Τέφας, Ἄλθαν.—Στέφανος, ὡς Νότης—Παναγιώτης, ἔθεν ἡ Μονὴ Νοσητῶν (τῶν Παναγιωτίων) ἐν Τριταίᾳ (Κοίμησις τῆς Θεοτόκου 1530), Μπάμπης—Χαραλάμπης καὶ Μπαμπιώτης—Μέγας Χαραλάμπος, ἐξ οὗ ἡ Μονὴ Τοξικῶν—Μπαμπιώτου, περὶ ἧς ἀλλαχοῦ γενήσεται

τώρα εἶνε τὸ μετόχιον, (1) οἱ ὅποιοι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἄνοιγον λόγκους καὶ ἔκαναν οἰκοδομὰς καὶ ἐσυνάζοντο καὶ λοιποὶ καλόγηροι. καὶ ἔγεινε μοναστήριον. Ἀφοῦ ἐπέ- ρασεν καιρὸς πολὺς ἕως εἰς τοὺς 1581 ἦλθεν ὁ μακαρίτης ΠΑΧΩΜΙΟΣ Ἱερομόναχος καὶ Πατριαρχικὸς Ἀρχιμανδρί- τῆς καὶ ἠγουμένευσεν, καὶ ἐσύναξε ἀπὸ κάθε εἶδος τῶν πραγμάτων, ὅπου ἔκαμνε χρεῖαν τοῦ μοναστηρίου, (2) καὶ περάσοντας καιρὸς ἦλθεν ὁ ἐντιμότατος κύριος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΜΕΝΙΚΑΣ καὶ ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀ- νόματι τῆς ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΤΩΝ ΕΙ- ΣΟΔΙΩΝ, καθὼς εὐρίσκεται ἄχρι τῆς σήμερον, ἀρχιερα- τεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Παλαιῶν Πα- τρῶν κυρίου ΤΙΜΟΘΕΟΥ. Ὅμοίως ἔκτισαν καὶ μερικὰ κελ- λία ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι Καλλίνικος Ἱερομόναχος τὸ ἐπικλῆν Χειμῶνας, Κύριλλος Ἱερομόναχος ἀπὸ Νεζερὸν, Γρηγόριος Ἱερ. Ἰωάσαφ Ἱερ. Γαβριὴλ Ἱερ. Θεοδόσιος μοναχός, Παρθένιος μοναχός, Μητροφάνης μοναχός, Νι- κηφόρος, Γεννάδιος, Γερμανός, Παφνούτιος, Παχώμιος, Θεοφάνης καὶ Γρηγόριος οἱ μοναχοί. Ἐν τῷ 1689 ἔγει- νε πάλιν ἀνακαινισμὸς τοῦ μοναστηρίου ἐκ θεμελίων ὀλόγυρα καθὼς φαίνεται, (3) τὸ ὅπως προτῆτερα δὲν εἶχε παρὰ πέντε κελλία ὅλα (4) καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ δὲν ἐφαίνοντο τελείως κρημνισμένα καὶ χαλασμένα ἀπὸ τοὺς ἀθέους ἀγαρινούς, καὶ δὲν ἀφήκαμεν τίποτες ἄφια- στον παρὰ τὴν ἐκκλησίαν ὅπου ἦτον παλαιά, καὶ ἐπῆ-

μνεῖα. (1) Πρόκειται περὶ τοῦ ἐν τῇ κόμῃ Β α λ α τ ο ὦ ν η μετοχίου, κατὰ τὴν θέσιν Κορὺτα, παρ' ἣν καὶ ναὸς ἀρχαῖος τοῦ Παντοκρά- τορος. Τὸ δὲ 20' λεπτὰ τῆς ὥρας κάτωθεν τῆς Μονῆς [Α] Π α λ η ο μ ἔ- τ ο χ ο ν, οὐτινος δυσδιάκριτα εὐρείπια σώζονται, καλυπτόμενα ὑπὸ ἀναθεν- δράδος μετὰ πηγῆς θροασρωτάτου ὕδατος, φαίνεται ἰδρυθὲν διὰ τὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος διαμονὴν τῶν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο θουκόλων κλπ. (2) Ὁ ἀνωτέρω Παχώμιος—Μπατίστας τὸ ἐπώνυμον καὶ Λέσιος τὴν πα- τρίδα—δὲν διέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ Μονῇ, καθότι μεταβάς εἰς Κων/πολιν καὶ ραδιοιουργήσας εἰς τὴν Τευρκικὴν ἀρχὴν τὸν εὐεργετὴν αὐτοῦ Πα- τριάρχην Ἱερεμίαν Β'. τὸν Τρανόν, ἐπατριαρχευσεν ἐπιβατικῶς ἐν ἔτος. Καθαίρεθεὶς δὲ συνοδικῶς καὶ ἀναθεματισθεὶς ἐξωστρακίσθη τῷ ἔτει 1585. (3) Ἡ Μονὴ κατέχει γήπεδον μετρ. 47X37. ἦται ἐμβαδὸν μετρ. τετραγ. 1739. Τὸ δὲ πάχος τῶν τοιχῶν αὐτῆς ποικίλλει ἀπὸ 1 μ. μέ- χρις 0, 75. (4) Ἡδὴ ἀριθμεῖ κελλία περὶ τὰ 30, ἐξ ὧν τὸ πρὸς τὴν δυ-

γαν ξεσοδα ρεάλια χιλιάδες τέσσαρες και τετρακόσια, (1) και εις τους 1691 ἐκτίσαμεν τὸ τέμπλεον και μὰς ἐπῆγαν γρόσια 550 και εις τους 1693 ἐμπάσαμεν τὴν βρύσιν μέσα εις τὸ μοναστήριον και ἐπῆγαν γρόσια 550. και ἔδωσε ἀπὸ αὐτὰ ὁ κύρ συργιάνος πολίτης γρόσια 200. και εις τους 1698 ἐκτίσαμεν τὸ μετόχι εις τὸ Σαραβάλι μετὰ τὸ λητροβεῖον και μὰς ἐπῆγαν ἔξοδοα γρόσια 500, και εις τους 1699 ἐκτίσαμεν τὸν ληνὸν τοῦ μοναστηρίου και ἐπῆγαν ἔξοδοα γρόσια 250 »... (2)

Ἐκ τῶν γνωστῶν πυρκαϊῶν, δύο εἰσι σπουδαιόταται· τὸ μὲν διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν πυρπολητῶν, θέντων ἀφ' ὄλων τῶν σημείων πῦρ, τὸ δὲ διότι καθ' ὅλοκληρίαν ἐπυρπολήθη ἡ Μονή. Πρώτη, ἡ κατὰ τὴν 16ην Ἀπριλίου τοῦ 1770 ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν Παπούλγια, και δευτέρα, ἡ κατὰ μὲν τὸν κώδικα τῆς Μονῆς τῆ 26ῃ κατὰ δὲ τ' Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Μητροπολίτου Γερμανοῦ, τῆ 28ῃ Ἰουλίου 1821 ὑπὸ τῶν Τούρκων, διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ. Περὶ τούτων ὁ ὑπὸ σίλφης βεβρωμένος ΚΩΝΔΗΚΑΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΟΜΠΛΟΥ ΕΝ Τῶ ΟΡΕΙ ΚΟΥΚΟΥΡΙ, ἀναφέρει, αὐταῖς λέξεσι τὰ ἑξῆς:

1770, κατὰ μῆνα Ἀπρίλλιον ἔγινεν ὁ λεηλατισμὸς και χαλασμὸς τῆς Παλαιᾶς Πάτρας (3) μεθ' ἧς και ὁ ἐμπρησμὸς τοῦ Μοναστηρίου, παρανάλωμα εἰς τε τὰ κελλία και ἐκκλησίαν παρὰ τῶν Ἀλβανιτῶν.

1821. 26 Ἰουλίου ἐκάτικε τὸ μοναστήρι ἀπὸ τὸν Ἰσοῦφ-πασαν και δὲν ἔμινε λίθους ἐπὶ λίθους.

Ἐκ τῶν πυρκαϊῶν κυρίως τούτων, λέγουσιν οἱ Μοναχοί, ὅτι κατεστράφησαν τὰ κτιτορικά και πολλὰ κειμήλια μετὰ σιγγιλίων και ἐγγράφων ἀφορώντων τὴν περιουσίαν τῆς Μονῆς. Τὰ δὲ σωζόμενα σιγ-

τικὴν πλευρὰν εὐρύχωρον, κατεσκευάσθη και ἔνδον ηὔτρεπίσθη; κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΛΕΣΑ ΜΓΛΩΝΑ ΕΝ ΕΤΕΙ 1851. (1)=δραχ. 22,000.

(2) Τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου σώζονται γραφαὶ δύο. Ἡ ἀρχαιότερα ἀρ-χεται ὡς ἑξῆς: «1315. Εὐρίσκειτον ἀσηκτεῦοντας εις τόπον ὀνομαζόμενον Ὀμπλόν»· ἀλλὰ και αἱ δύο τὰ αὐτὰ περίπου ἀναφέρουσι. (3) Μετ' ἄλλων ἐ.ἐπρήσαν ἐν Πάτραις και τὸ Ὀμπλιτικο μετόχι. (μο-

γίλια εἰσί, τῆς δεκάτης ἕκτης (1) δεκάτης ἑβδόμης (2) καὶ δεκάτης ὀγδόης (3) ἑκατονταετηρίδος, μετὰ δύο ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἐγγράφων (4) καὶ ἐνὸς διαγράμματος γενομένου ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ γεωμέτρου Ἰωάννου Φράγκου τῆς 3ης Ἰουλίου 1705, «Περὶ τῶν γαιῶν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν

νῦδριον καὶ ναύσκον Ἁγ. Κωνσταντίνου [| 36ον ἀνω πόλεως). (1) Τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β' ὑπὲρ τοῦ Ἠγουμένου τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ Παχωμίου Πατριαρχικοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ λ π. ἀπό κτίσ. κόσμου 39θ. =1581 μ. Χ. Γνωστὸν ἐστίν, ὅτι ὁ τότε δευτεροὺς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας Β'. ὁ Τρανός, ἐπισκέφθη καὶ τὰς Πάτρας κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους 1578. Ὁ δ' εἰρημένος Παχώμιος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἦν αὐτῷ ἀκόλουθος. Ὅρα Ἱστορ. Πατρῶν σελ. 353. (2) Τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Α'. τοῦ Λουκάρεως, τῆς 9ης Αὐγούστου 1626. | Περὶ ἐνώσεως τῶν Μονῶν Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Εἰσοδείων Ὁμπλοῦ πλησίον Σιδηροκάστρου εἰς μίαν τὴν τοῦ Ὁμπλοῦ (3) Τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους 1798. «Ἐνεφανίσθη γὰρ ἡ δὴ ἡμῖν Πατριαρχικὸν σιγγιλιῶδες γράμμα τοῦ ἀοιδίου Πατριάρχου Παΐσιου ἐπικυροῦν ἀρχαῖον σιγγιλιον Ἱερεμίου περὶ τῆς σταυροπηγίας κῆς αὐτοῦ ἀξίας καὶ ἀποφαινόμεθα, ἵνα τὸ μοναστήριον Ὁμπλοῦ πλησίον Σιδηροκάστρου μετὰ τοῦ μετοχίου αὐτοῦ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου τοῦθ' εἰς τὸ Σαραβάλι ἡ ἡμέτερον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν κ λ π. —Τὸ δὲ ἀναφερόμενον καὶ μὴ διασωθὲν σιγγιλιον τοῦ Πατριάρχου Παΐσιου Β', τετρακίς ἀνεληθόντος ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (1727—32, 1740—42, 1744—48 καὶ 1751—52). φαίνεται ἐκδοθὲν τῇ μεσιτεῖα τοῦ ἐκ Πατρῶν Ἀθανασίου Δοροστάμου, Πατριαρχικοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ διασημοτάτου κληρικοῦ, τιμῆσαντος οὐ μόνον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ Πατρίδα ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ὅρα περὶ Δοροστάμου J. Eissner «Νέα περιγραφὴ τῶν ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανῶν Ἑλλήνων ἐξ ἀξιοπιστοῦ ἀφηγήσεως τοῦ κ. Ἀθανασίου Δοροστάμου Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πατριάρχου Κ[λειως μετ' εἰκόνων ἐσχεδιασμένων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου. Βερολίνον 1737». Τέλος ἐν τῇ Μονῇ σώζεται ἐγγράφον τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Ε'. διαδόχου τοῦ ἀνωτέρω Παΐσιου Β'. ἐκδοθὲν τῷ ἔτει 1754 καὶ ἀπευθυνόμενον «πρὸς τὴν Μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν, πρὸς τοὺς Πατέρας τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ καὶ τοὺς προκρίτους τῆς Πολιτείας Παλαιῶν Πιτρῶν», δι οὗ ὁ κομιστὴς Γρηγόριος μοναχὸς Μπέρος «ἀποκαθίσταται καθολικὸς τοποτηρητὴς καὶ ναζιρῆς (Τουρκ. = ἐπόπτης) τοῦ μοναστηρίου τοῦτου καὶ ἵνα χαίρῃ τῆς ἀγάπης καὶ συνδρομῆς πάντων κ λ π».

(4) Τ' ἀνωτέρω δύο ἐγγράφα συντάχθησαν ἐν Πάτραις τῇ 20ῇ καὶ 27ῇ Μαΐου τοῦ ἔτους 1703 ὑπὸ τῶν Ἐφέρων καὶ Ταμιῶν τοῦ Βασι-

Βασιλικήν Μονήν Ὀμπλοῦ κατὰ τὸ Σαραβάλι». Ταῦτα πάντα ἀντιγεγραμμένα καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, μετ' ἄλλων ἐγγράφων καὶ σημειώσεων, Τουρκιστὶ τὸ πλεῖστον γεγραμμένων, φυλάσσονται ἀσφαλῶς ὡς καὶ ἡ ἀρχαία τῆς Μονῆς σφραγίς, ἐν ἣ ἐικονί ζεταὶ τὸ ἐσωτερικὸν μετὰ τοῦ ναοῦ καὶ ἦς ἔμπροσθεν ὄρα τύπον, ὑπὸ τοῦ καλλίστου οὐ μόνον τὴν ὄψιν ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν, κ. Καλλιπίου Ἀνδρουτσοπούλου Ἀρχιμανδρίτου Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, καὶ τοῦ ἔλλογίμου Συμβούλου κ. Παναρέτου Στεργιοπούλου Ἱερομονάχου. Ἐν τῶν ἐγγράφων τούτων, δημοσιευθὲν ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν συγγραφῆσιν Ἱστορία τῶν Πατρῶν

λείου τῆς Πελοποννήσου (Sindici, Inquisitori nel regno di Morea). Τὸ ἐν ἀφορᾷ τὸν προσηγορευμένον ἀμετακλήστου ἐτησίου φόρου ἐκ 30 βασιλικῶν νομισμάτων (reali), καταβλητέων ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἡγεμόνος, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐκ τῶν φορολόγων πιέσεως καὶ ὑπέρ τῆς ἡσυχίας, ἦς θέονν' ἀπολαύσει πρὸς ὡπα ἀφιερωμένα εἰς τὴν θείαν λατρείαν, δι' ἑσχατῆποτε κατεῖχεν ἡ Μονὴ ὀμπλοῦ κτήματα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀχαΐας, καὶ τοῦτο κατ' αἰτησίαν τοῦ Ἡγουμένου αὐτῆς, γενομένην τῇ 9ῃ Ἀπριλίου 1697, πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ διοικητικοῦ ταμεῖου Ἀγροστίνου Σαγρέδον. Ὡσαύτως μέμνηται, ὅτι δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἡγεμόνος τῆς 26ῆς Μαρτίου 1696 ἀπεφασίσθη, ἵνα αἱ ἀλικαὶ τὰς ὑπολας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Τούρκων κατεῖχεν ἡ Μονὴ Ὀμπλοῦ εἰς τὰ μέρη τῆς Καμενίτσας, περιέλθωσιν εἰς τὸ Δημόσιον καὶ λόγῳ ἀποζημιώσεως παρέχεται τοῖς Μοναχοῖς τὸ δικαίωμα, ὅπως λαμβάνωσιν ἐτησίως ἐκ τῶν εἰρημένων ἀλικῶν 60 μέτρα τῶν Πατρῶν πρὸς ἀποκλειστικὴν αὐτῶν χρῆσιν. Τὸ ἕτερον ἔγγραφον ἀφορᾷ τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς ἀστικῆς καὶ ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας τῆς Μονῆς, ἐκκαθάροντος, ὅπερ κέκτηται ἡ Ὑπερτάτη ἔξουσία, ὅπως προστατεύῃ ἐν τῷ Βασιλείῳ τούτῳ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν κλπ. καὶ ἐπὶ τῷ ἀπαραβάτῳ ὄρω, ἵνα οἱ Μοναχοὶ ἀνεγείρωσιν οἰκήματα, καλλιεργῶσι τὰς γαίας, φυτεύωσι δένδρα καὶ ἰδίως ἀμπέλους, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν πρὸς βοσκήν τῶν ζώων ἀπαραιτήτων γαιῶν. Καταβάλλουσι δ' ἐτήσιον φόρον 10 τοῖς ο) ἐκ τῶν προϊόντων. Ἐπεταὶ κατάλογος τῶν ἐκκλησιῶν, μετοχιῶν, ἐλαιῶνων, μύλων κλπ. ἐν τε τῇ πόλει τῶν Πατρῶν καὶ ἐν διαφόροις θέσεσι τῆς Ἐπαρχίας Ἀχαΐας.—Θ ε σ ε ι ς.—Βενετία, πλησίον Μονῆς Γηροκομείου, Βάλτος, Παλιουργιάς, Πετρωτῶν, Λεύκα, Ἀρμακᾶς, Βούρλα, πλησίον κώμης Σαραβαλίου, Καμάρες, Περιβόλα, Ἅγιος Πατάβιος, Λυγαρηές, Δεμένικα, Πελεκάνοι, Κεφαλόβρυσος Ἅγ. Κωνσταντίνου, Παπέτα, Μπομπότι, Παναγιά, πλησίον τῆς ὑπολας κώμης Ἀλιγόρες, Ψάλτης, Πέτζιας, Μονοδένδρι, Βόλα, Ὀτρα, πλησίον τῆς ὠραίας κώμης Λέμνα, Πύργος (τανῦν παληόπυργος)

(σελ. 387), (1) ἀναγράφει ἐσφαλμένως τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς Πελοποννήσου, ὡς γενομένην ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ τοῦ ἔτους 1714, καθότι ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ Γ' κηρύξας τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἑνετίας, ἐπί τιον ἀσημάντοις προφάσεσι, τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου 1714, πολὺ βραδύτερον κατέκτησε τὴν Πελοπόννησον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1715. Ὁ δ' ἐν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ τότε Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Καλλινίκου Χειμῶνα ἀναφερόμενος Ὁσμάν Πασῆς, ὡς Βεζύρης, οὐκ ἦν τοιοῦτος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλλ' ἐγένετο μετὰ 17ετίαν σχεδόν, καθόσον Πελοποννήσιος ὢν καὶ ἀνδραγαθήσας κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς πατρίδος του καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Κορίνθου, ἐγένετο Βεζύρης τῷ ἔτει 1731. Κατὰ δὲ τὸ κτιτορικόν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου (σελ. 80), ἐξηρημάτισε διοικητὴς Πατρῶν καὶ πάσης Πελοποννήσου, παρσασχῶν, φαίνεται, πολλὰς εὐκολίας τοῖς Μοναχοῖς. Προσέτι, ἐπὶ τεμαχίου χάρτου, γέγραπται περιγραφῆ τῆς ὑπὸ κεραυνοῦ ἀναφλεγείσης πυριτιδαποθήκης τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν ἔχουσα οὕτω· 1811 Μαΐου 24, ἡμέρα Τετάρτη, δύο ὥρες πρὶν ξημερώση ἔπεσε ἀστραπὴ ἐκ Θεοῦ εἰς τὸ κάστρο τῆς παλαιᾶς Πάτρας καὶ ἐχάλασε τὴν κάτου τάπια ὅπου ἦτανε κτισμένη εἰς καιροὺς τῶν φραγκῶν καὶ ὀσπήτια ἀρκετὰ ὅσον μέσα καὶ ἀνθρώπους ἀρκετοὺς ἐχάλασε, ὥστε ὅπου δὲν ἠμπόρεσε ἀνθρωπος νὰ καταλάβῃ τὸ τί λογῆς ἔγινε τελείως, παρὰ ἔγινε ἕνα μεγάλο θάυμα ὅπου πλέον δὲν ἐνθυμήθη κανεὶς, οὔτε θέλει γενῆ εἰς καμμίαν χώραν. τέτοιον παράδοξον θάυμα, ὅπου ἐσύντριψε ὄλα τὰ ὀσπήτια τῆς Πάτρας. μετὸ νὰ ἐφούντωσεν ὁ νζιπειανὲς καὶ ἐσύντριψεν ὄλα τὰ κανόνια καὶ ἀφανίσθησαν τελείως, ὅπου τὰ ἐκούνησε ἡ μπαρούτη καὶ τὰ ἀφάνησε καὶ δὲν τὰ εἶδον ποὺ τὰ ἐπῆγε τελείως.

(1) Τὸ ἀνωτέρω ἐγγραφοὺν παραλαβὼν ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν Πατρῶν, ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ χαριτοβρύτῳ αἰτοῦ ἀπὸ Πατρῶν εἰς Σπάρτην Πεζοπορεία (σελ. 8 ἔτους 1889), ὁ ἐγκριτος ἱατρός καὶ ἀκάματος πεζοπόρος κ. Χρῆστος Π. Κορύλλος, ὅτινι πᾶν εὐχαριστοῦμεν, δι' ὅσα περὶ ἡμῶν, αὐτόθι καὶ ἀλλαχοῦ, εὐφημα ἐγράφε. Ὡσαύτως εὐχαριστοῦμεν τῇ λογίῳ καὶ παρὰ τῇ ἐν Πάτρας ἐπιτροπείᾳ τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως συναδέλφῳ κ. Σταματίῳ Κ. Θεοχάρη, διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν δημοσιευθέντων πονημάτων ἡμῶν εὐμενεῖς κρίσεις του.

τέλος πάντων τὰ ἡδῶρα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σκόρπια καὶ ἄλλα ἐσυμάζωξαν καὶ ἄλλα ἄφησαν, καὶ τέτοιαν θλίψιν εἶχον οἱ Τοῦρκοι ὅπου ἐχάλασε τὸ κάστρο καὶ ἐχάθησαν καὶ τὰ τόπια τους (Τουρκ.=τηλεβόλα) ὅπου ἐτώρα νὰ πάη καμμία ἀρμάτα ἐχθρική ὄλους τοὺς πατραίους τοῦ ἀφανίζει διὰ τί μπαίνουν ἀπὸ τὸ χαλασμένον κάστρον καὶ αὐτὸ ἔγινε εἰς τοὺς αἰῶμα τῶν 24. (αἰῶμα Ἰουλίου κε μοναστήριον Ὁμπλοῦ ἐγγράφη). (1)

Ἡ Σημειοῦσθω ἐνταῦθα, ὅτι ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ὁμπλοῦς ὑπῆρχε (μέχρι τοῦ 1840 Ἰσως) λόγου ἄξιον χειρόγραφον, πραγματευόμενον περὶ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ Σπηλαίῳ εἰκόνας τῆς Θεοτόκου. Ἡ Περι τούτου ἐν τῷ κτιτορικῷ τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἧς ποτε τρόφιμος, ὁ τανῦν ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου ἐπαξίως καθεζόμενος καὶ ἐν Ὁμπλῷ τὸ πλεῖστον διαθερίζων κ. Ἱερόθεος Μητρόπουλος, (2) ἀναγιγνώσκωμεν τάδε· κατὰ τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Θεοτόκου Ὁμπλοῦς σώζεται χειρόγραφον ἀρχαῖον, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῶν Ἱερῶν εἰκόνων λόγος Θεοκτίστου τοῦ καὶ Ῥαμεῶτου, Ἀρχιεπισκόπου πόλεως Ἀρμενίου (πότε δὲ ἤκμασεν οὗτος ἀόηλον, ὅσον δ' ἐκ τῆς φράσεως φαίνεται περὶ τὸν ἰ. ἢ ἰά. αἰῶνα γενόμενος) εἰς τοῦτον οὖν τὸν λόγον λέγει ὁ Ῥαμεῶτης ταῦτα· Λουκάς ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος κηρῷ τε διεμόρφωσε καὶ χρώμασιν ἐζωγράφησε βαστάζουσαν ἐν ταῖς Ἱεραῖς ὠλέναις τὸν Κύριον, ἧτις ἐν τῷ Μεγάλῳ Σπηλαίῳ τὰ νῦν διασφύζεται.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ὁμπλοῦ, παρεῖχεν ἄσυλον εἰς τοὺς προσερχομένους κρύφα, πρὸς διάσκεψιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, προκρίτους τῶν Καλαβρῦτων καὶ τῶν Πατρῶν. Κατὰ δὲ τὸν ἔνδοξον ἀγῶνα τοῦ 1821, σωτηρίου ἔτους, μεγάλας καὶ περιφανεῖς προσήνεγκεν ὑπηρεσίας, καταστάσα τὸ καταφύγιον πλείστων οἰκογενειῶν, ἰδίως Πατρινῶν καὶ τῶν πέριξ, καὶ τὸ ὄρητῆριον τῶν ὀπληρχηγῶν καὶ δὴ τοῦ περιφήμου Παναγιώτου Καρατζᾶ, ἀληθοῦς φοβήτρου τῶν

(1) Προβλ. Ἱστορ. τῶν Πατρῶν σελ. 409—10

(2) Σ. Ε. Ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τὴν 7ην Μαρτίου 1903. Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

Τούρκων. (1) Ἄλλ' ὁ ἀνήρ οὗτος ἐπέπρωτο, ἐπὶ προφανεστάτῃ ζημίᾳ τῆς πατρίδος, ἵνα φονευθῆ μὲν ὑφ' ὁμοφύλων ἀσπόνδων δ' ἐχθρῶν του, ἔξωθεν τῆς πύλης τῆς Μονῆς, τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1821, ἡμέραν Τετάρτην. Ἐτάφη παρὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ναοῦ καὶ οὐ πόρρω τῆς πύλης τῆς Μονῆς, ὑπὸ τε τῶν Μοναχῶν καὶ εὐαριθμητῶν πέριξ χωριτῶν, θέντων ἐπὶ τοῦ σωροῦ ἄξεστον πλάκα ἐπιχωρίαν καὶ ἐφ' ἧς ἔγλυψαν δι' ἡλου προχείρως, Σταυρὸν καὶ τ' ἀρχικά τοῦ ὀνόματός του γράμματα Κ.Π. Ὅ δὲ σύγχρονος θαυμαστῆς ἐκείνου καὶ διδάσκαλος τοῦ Γένους Τριαντάφυλλος Σποντιῆς Ἡπειρώτης, εὐστοχον συνέθηκεν ἐλεγεῖον, γνωστὸν ποιούμενος πρὸς ἅπαντας τοὺς αὐτῷ ἐντυγχάνοντας διὰ ζώσης φωνῆς. (2)

Συχνάκις ἰὸ ὄνομα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁμπλοῦ, ἧς ἡ σιδηρᾶ πύλη μέχρι σήμερον κατάδηλα φέρει τὰ ἕχνη τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ἀναφέρεται, ὑπὸ τῶν Ἱστορικῶν τῆς Ἑλ-

(1) Ὅρα Ἀπορνημονεύματα Π. Πατρῶν Γερμανοῦ σελ. 33. «Ὁ δὲ Καρατζᾶς τοὺς ἐπροξένει φρίκην, ἐπειδὴ ὀχιμόνον εἰς τὸ πεδῖον τοῦ πολέμου ἐδείκνυε τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν στρατηγικὴν ἐπιδεξιότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ νυκτὸς εἰσήρχετο συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἤρπαζεν αἰχμαλώτους, καὶ ἐφόνευεν ἐξ αὐτῶν, ἐχαλοῦσε τοὺς μύλους καὶ ἐνὶ λόγῳ τοὺς ἔβλαπτε καιρίως». (2) Ἐδημοσιεύθη τῆ ἀ. Ἰανουαρίου 1848 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ' 157 φύλλῳ τῆς «Ἐθνικῆς», Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος. Ἄρχεται δέ οὕτω «Φθόνος γάρ οὐκ οἶδε προτιμᾶν τὸ συμφέρον»—Τὶ σάλπιγγα πολλά μουγγῆ, ἦχον βραχνὸν σαλπίζει;—Καὶ κύμβαλον χωρὶς ρυθμὸν συγχρόνως τυμπανίζει;—Ἡ σύμμικτος αὐτῶν ἠχῶ ἐλεεινῶς προσάδει,—Καὶ φαίνεται νὰ τὴν φυσοῦν εἰς τοῦ αἶθου τὸ σκοτόδι!—Θεε! τί ἄρα νὰ δηλοῖ φρικτὸς ὁ κρότος!—Ἀνδρῶπε! Βλέπε κατὰ γῆς, ἀνδρὸς ἀχνίζει βρότος!—Ὅλα τὰ κύκλω τοῦ Ὁμπλοῦ, λόφοι, βουνά, κειλάδες,—Περιηχοῦν, ἀντιβοοῦν, δάση καὶ πεδιάδες,—Ὁ Καρατζᾶς ἀπέδανε, λέγουν τοῦ διαβάτου—Ὁ παῖς τοῦ Φοιλοποίμενος, ὁ ἔγγονος Ἀράτου.—Ὁ Καρατζᾶς! Ὁ Καρατζᾶς! Χειρὸς ἐκ μαιφόνου!—Φρικῶδες ἀποτέλεσμα τοῦ πάθους καὶ τοῦ φθόνου!.. Ἡ δὲ δημῶδης θρηνητικὴ ψῆδι (μοιρολόγι) ἀρχεται ὡς ἐξῆς: Τρεῖς περδικοῦλες κάθονται ἔς τῆς Κούκκουρης τῆ ράχι:—Ἡ μὲν τῆράει τὰ πέλαγα, κ' ἡ ἄλλη κατὰ τὴν Πάτρα:—Κ' ἡ τρίτη ἡ καλλίτερη μοιρολογεῖ καὶ λέει:—Θέ' μου ὁ Καρατζᾶς τί γίνηκε; αὐτὸς ὁ καπετάνιος;—Μαῖτε εἰς τὴν Πάτρα φαίνεται, μαῖτε εἰς τὸ Σαραβάλι.—Μαῖτε καὶ εἰς τὸ Παληόπυργο ποῦχε τὸ γύρισμά του!—Μᾶς εἶπαν πῶς τὸν ἀκότῳσαν μέσ' εἰς τοῦ Ὁμπλοῦ τὴν πόρτα....

ληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὅθεν περιττὴ πᾶσα ἐν-
ταῦθα ὑπόμνησις, περὶ γεγονότων τοῖς πλείστοις γνω-
στῶν. (1) Ἰ' Αναγράφωμεν δὲ μόνον, ὅτι, καίπερ πυρπολη-
θείσης τῆς Μονῆς ὑπὸ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ, οἱ Μοναχοὶ μετὰ
τοῦ Ἠγουμένου αὐτῶν Παρθενίου Ζουμπατιώτου, ἔπηξαν
παραπήγματα οὐ πόρρω τῆς Μονῆς καὶ εἰς θέσιν ΚΑΛΥ-
ΒΙΑ, πρὸς περιθαλψιν τῶν γυναικοπαίδων. Ἀλλὰ καὶ τῶν
παραπηγμάτων τούτων πυρποληθέντων αὐθις ὑπὸ τῶν
Τούρκων, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1822, ἠναγκάσθησαν οἱ Μο-
ναχοί, ὅπως καταλίπωσι τὴν Μονήν, εἰς ἣν καὶ ἐπανήλθον
27 τῶν ἀριθμὸν κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1828 ἀσχοληθέντες
μετ' ἐνθέου ζήλου εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν ταύτης· (2) Ἰνα
δὲ μὴ προσκρούσωμεν, εἰς τὴν ἐγνωσμένην μετριοφροσύ-
νην τῶν εὐλαβῶν, τῶν φιλοπόνων καὶ ἐν ἀδελφικῇ ὁμο-
νοίᾳ κοινοβιακῶς καταβιούντων εἴκοσι καὶ πέντε Μονα-
χῶν, (3) παραλείπομεν τοῦ ποιήσασθαι μακρὸν καὶ ὑπὸ
πᾶσαν ἔποψιν εὐφημον λόγον, περὶ τῆς σημερινῆς κατα-

(1) Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1822 γενομένην στενὴν πολιορκίαν τῶν Πα-
τρῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀρχηγόντος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, ἣν
ἐπηκολούθησεν ἡ ἔνδοξος μάχη τῆς 9ης Μαρτίου, ἡ τοῦ Σαραβαλίου
ἐπικληθεῖσα, ὁ Ἄνδρέας Ζαΐμης εἶχε κατασκηνώσει μετὰ τῶν ὀπ' αὐ-
τοῦ ἀνδρῶν ἐπὶ τοῦ Ὀμπλοῦ· τοῦτο μαθὼν ὁ Κολοκοτρώνης, ἔγραψεν
αὐτῷ τῇ 3ῃ Μαρτίου, ἵνα καταβῆ πρὸς συνεννόησιν, προσθεὶς ἐν τῇ ἐπι-
στολῇ «ταῖς ἐλάφοις ὄρη τὰ ὑψηλὰ. Κύρ Ἄνδρέα καὶ
πέτρα τοῖς λαγοῖς καταφυγῆ». Ὁ Ζαΐμης, λαθῶν τὴν
ἐπιστολὴν ταύτην, ἀμέσως κατῆλθε τοῦ ὄρους καὶ συνετέλεσεν οὐκ ὀλί-
γον εἰς τὸν θρίαμβον τῆς 9ης Μαρτίου». Ὅρα Χ. Π. Κερύλλου Πε-
ζοπορ. ἀπὸ Πατρῶν εἰς Σπάρτην σελ. 9. (2) Κατόπιν τῶσων συμφορῶν
καὶ πενίας ἕνεκα τοῦ πολέμου, λίαν χαρακτηριστικὴ τυγχάνει, διὰ τε
τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τὸν πατριωτισμὸν, ἡ διὰ τοῦ προσωρινοῦ Δι-
οικητοῦ Π. Πατρῶν Α. Ἀξιότου ἀποστολὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρ-
νησιν, ἱκανῆς χρηματικῆς συνδρομῆς, ὑπὸ τῶν Μοναχῶν Ὀμπλοῦ,
πρώτων συμμορφωθέντων τῇ ὕπ' ἀριθ. 2 ἐγκυκλίῳ τοῦ Κυβερνήτου Ἰω-
άννου Καποδιστριαῦ, διακελευομένου ἐξ Αἰγίνης τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1829,
«πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ προσωρι-
νοὺς Διοικητάς», «περὶ Σχολείων». (3) Εἰσὶ δὲ οἱ ἑξῆς Ἀρχιμανδριταὶ
Καλλιόπιος Ἀνδρουτσόπουλος Ἠγούμενος, Παγκράτιος Πανουτσόπουλος
Προηγούμενος καὶ πρεσβύτερος πάντων, Πρηγόριος Νικολαΐδης Προηγού-
μενος, Φιλότητος Ἰωαννίδης, Πολύκαρπος Συνοδικός.—Ἱερομόναχοι Πα-
νάρετος Στεργιάδης Σύμβουλος, Δανιὴλ Ραυτόπουλος Σύμβουλος, Ἁγα-
θάγγελος Γκοτσόπουλος, Γεννάδιος Γερούλιας, Ἰάκωβος Χασαπόπουλος,
Βαρβολομαῖος Ἀναστασίου, Ἄνυμος Κωνσταντινέπουλος, Ναθαναὴλ Δια-
ρομάτης.—Ἱεροδιάκονοι, Προκόπιος Χρυσοβιταϊώτης, Γερμανὸς Τερζῆς,

στάσεως τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς^ς (1), ἥς μέλος ἐπίλεκτον συγκατελέγη ἄρτι καὶ ὁ πολυμαθὴς Ἀρχιμανδρίτης κ. Πολύκαρπος Ι. Συνοδινός, Ἱεροκῆρυξ τοῦ ἡμετέρου Νομοῦ, πολλὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπισχνούμενος.

Ναὸς τῆς Μονῆς κλπ.-Λεῖψανα Ἁγίων.- Κατάλογος ἀγωνιστῶν κατὰ τὴν Ἑπα- νάστασιν τοῦ 1821.

ι Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς τῆς Μονῆς κεῖται ὁ ναὸς, τιμώ-
μενος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν **Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου** καὶ
ρυθμοῦ ὧν Βυζαντιακοῦ. (2) Ἰδρῦθῆ ἐν ἔτει 1612 ὑπὸ τοῦ
ἐντιμοτάτου Γεωργίου Δεμένικα, πλουσιωτάτου γαι-
οκτήμονος κατὰ τὴν περιφέρειαν Σαραβαλίου καὶ τῇ Μο-
νῇ γείτονος, (3) οὔτινος μέμνηται ὁ κώδηξ, ὡς ἰδρῦσαντος
τὸν ναὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου
Παλαιῶν Πατρῶν **Τιμοθέου**, γενομένου **Οἴκουμενικοῦ**
Πατριάρχου ἐν ἔτει 1614 καὶ θανόντος τῷ 1621 ἐκ δηλη-

Δαμασκηνός Παπαγεωργίου, Βησσαρίων Βασιλείου, Σεραφεῖμ Γεωρ-
γόπουλος, Ἀββακοῦμ Κοκοβίκας, Καλλίνικος Παπαγεωργίου.—Μο-
ναχοί, Ἄνθιμος Μάνος, Ἀνανίας Λαζαναῖς, Πανάρετος Παντίκης,
Κύριλλος Ραυτόπουλος, Γρηγόριος Κατσιμπρινός. Δόκιμοι 7. Ὑπη-
ρέται κλπ. 19. Ὅθεν οὐκ ὀρθῶς ὁ κ. Εὐάγ. Κ. Κοφινιώτης ἐν τῷ
συγγραμμάτι του «ἡ Ἐκκλησία ἐν Ἑλλάδι» σημειοῖ 5 τοὺς ἐν τῇ
Μονῇ Ὀμπλοῦ Μοναχοὺς, ἂν μὴ τυπογραφικὸν παρεισέφρησε λά-
θος. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐκ τούτου παραλαβὼν τὰς περὶ Μονῶν πλη-
ροφορίας κ. Στέφανος Γιαννόπουλος Ἀρχιμανδρίτης, ἐν ταῖς ἐγκυ-
κλίσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Γέγραπται δὲ εἰς σημεῖωμα τοῦ ἔτους
1797, ὅτι «οἱ πατέρες τοῦ Μοναστηρίου κατὰ πα-
ράδοσιν τῶν προκατόχων τους δὲν συνειθί-
ζουσαν αὐτοὺς γαίνουσι εἰς τὰ ξείδια». Τὸ ἔθιμον τοῦ-
το ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον. Εὐαρίθμητοι δὲ μοναχοί, τυγχάνοντες
διάκονοι ἐν διαφόροις Ἱεροῖς ναοῖς τῆς πόλεως Πατρῶν καὶ φοιτῶντες
εἰς σχολεῖα, πάντοτε εὐκαιρίας τυχούσης μεταβαίνουν εἰς τὴν
Μονὴν. (1) Προϋπολογισμός. Ἔσοδα 16545 Ἔξοδα 14350. Ἐκτὸς
τοῦ ἐν τῇ ἄνω πόλει τῶν Πατρῶν (|| 36 ὁδὸς Λαύρας—Καλαβρύτων)
οἰκῆματος, καλουμένου Ὀμπλίτικο Μετόχι καὶ τινων ἀγροτικῶν κτη-
μάτων, κέκτηται ἡ Μονὴ 1200 αἰγοπρόβατα, 40 βοῦς καὶ 20 ἵππους
καὶ ἡμίονους.

(2) Μῆκος μ. 17: 40 Πλ. μ. 11 : 70 ὕψος μ. 7, (3) Τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀ-
νωτέρω διετήρησεν ἡ κάτωθεν τῆς κώμης Σαραβαλίου καὶ μέχρι τοῦ

θρίου. Ἦν δὲ λαμπρότατα κεκοσμημένοι ἔνδον καὶ κατὰ τὸν νάρθηκα δι' ἀγιογραφῶν ἐξόχων, ἄμαυρωθεισῶν ἐκ τῶν γνωστῶν πυρκαϊῶν καὶ ἐπιχρισθεισῶν δι' ἀσβέστου ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Πρὸς τούτοις ὑπὸ τῶν παλαιότερων Μοναχῶν ἐλέγετο, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἐν ἔτει 1770 ἐπιδραμόντων Ἀλβανῶν πυρποληθέντα, τέμπλεον, ἄμβων καὶ δεσποτικόν, ἐθαυμάζοντο ὑφ' ὄλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ὡς ἔργα ἐξαισία ξυλογλυπτικῆς τέχνης. Ἐπισκευὰς τινὰς ἐν τῷ ναῷ διενήργησε κατὰ τὸ ἔτος 1806 **Παρθένος**, Ἡγουμένου τῆς Μονῆς (1790—1806), ἀναγραφομένης ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐν τῷ κώδικι ὡς ἐξῆς· ἐν τῷ 1806. Ὀκτωμβρίου 10. ἔβαλα μαστόρους εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔκαμα τῆς καμάρες. ἓνα κλείσιμον ὅπου ἦτον ἀνοικτὸν ὑπὸ τῶν σεισμῶν (1) καὶ ἓνα ποδαρικόν. ὁμοίως ἐγύρισα καὶ τὴν πρόταν καμάραν ὅπου καὶ αὐτὴ ἦτον σκόρπια ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν. προστούτοις ἔστρωσα καὶ τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας καθὼς φαίνεται, ἐπειδὴ πρῶτα ἦτον μὲ πλάκες ἄγριες τοῦ βουνοῦ, ἔτι ἔκαμα καὶ τὰ στασίδια καὶ τὸν θρόνον τοῦ δεσπότη, εἰς τὰ ὅποια ἔγιναν ἔξοδα γρόσια 550... Γνωστὸν ἔστιν, ὅτι κατὰ τὴν κρατουσίαν καὶ ἐκεῖ ἀπαγορευτικὴν τῶν Τούρκων διάταξιν, ἡ Μονὴ Ὀμπλοῦ ἐστερεῖτο κωδωνοστασίου· τὸ δὲ ἤδη ἐπὶ τοῦ ναοῦ κωδωνοστάσιον, ἀνωκοδομήθη, κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, τῆ 25ῃ Νοεμβρίου 1865, διὰ δαπάνης τοῦ Ἱερομόναχου Παναρέτου Ἀντωνοπούλου καὶ συνδρομῆς τῆς Μονῆς, ἐπὶ Ἡγουμένου τοῦ τὴν ἐγκαταβίωσιν νῦν ἀρχαιότερου πάντων τῶν Μοναχῶν κ. Γρηγορίου Νικολαΐδου Ἀρχιμανδίτου.

ΙΣΧΡ
ΝΙΚΑ

ΔΙΑ ΔΑ[ΠΑ]ΝΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ
ΙΕΡΟΜΟ. ΚΑΙ ΣΥΝΔΡ. ΤΗΣ ΜΟ.
ΝΟ. 25. 1865.

Ἐν γένει ὁ ναὸς ἐπεσκευάσθη τελείως καὶ διὰ κεράμων Γαλλικοῦ τύπου ἐστεγάσθη τὸ ἔτος 1899, τῇ ἀξιωματικῇ φρον-

ποταμοῦ Γλαύκου (Λεύκας) μεγάλη ἔκτασις, καλούμενη Δ ε μ ε ν ι κ α. (1) Τῶν σεισμῶν κυρίως, τοῦ 1785. οἵτινες ἐφ' ἑβδομάδα (30 Ἰανουαρίου—5 Φεβρουαρίου) κατέσεισαν δλόκληρον σχεδὸν τὸ ἔδαφος τῆς Ἀχαΐας καὶ πολλαχοῦ μεγίστας ἐπήνεγκον καταστροφάς. Ὅρα Ἱστορ. Πατρῶν σελ. 397.

τίδι τοῦ ἤδη Ἑγουμενοσυμβουλίου, περιτειχίσαντος καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς καὶ ὑπερθεν τῆς πύλης τῆς Μονῆς κοιμητήριον, φέρον ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν·

ΙC|XC
N|KA

ΜΟΝΗ ΟΜΠΛΟΥ—ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΛΙΩ 1895.

Κατὰ δὲ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ Ναοῦ ἔξωθεν καὶ ἄνωθεν τοῦ παραθύρου, ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνου φερούσης κοσμήματα καὶ τετεμαχισμένης εἰς δύο, μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἀναγινώσκει τις ἀνορθόγραφον ἐπιγραφὴν, μνημονεύουσαν τοῦ κτίτορος τοῦ ναοῦ τούτου Γεωργίου Δεμένικα καὶ ἔχουσαν οὕτω·

**Διμιτρίου μαστώρου
Γεόργιος Δεμένικ(ας
ιδρ(ύσατο.**

Ἡ Ἐντὸς τοῦ ναοῦ σώζονται, δύο εἰκόνες τῆς Θεοτόκου, βασταζούσης τὸν Κύριον· καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ Ἱερῷ φέρει ἀπλῶς τὸ ἔτος 1730· ἡ δὲ κατὰ τὸ τέμπλεον ἀργύρῳ ἐπενδεδυμένη φέρει κορωνίδα καὶ ἐπιγραφὴν, «Μνήσθητι τοῦ δούλου σου Ἱερομονάχου Γερμανοῦ 1817. Ὀκτωβρίου 12».

Ἔτι ἐν τῷ τεμπλέῳ, δύο μὲν εἰκόνες, ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, εἰσὶν ἀφιέρωμα τῶν Μοναχῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν δευτέραν εἰκόνα ἐπιγραφὴν· «Ἰστορήθησαν αὐταὶ αἱ δύο εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Εἰσοδίων δι' ἐξόδων τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἁγίας Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωάννου σμυρναίου τῷ 1839 σεπτεμβρίου 10»· ἡ δὲ εἰκὼν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου φέρει ἐπιγραφὴν· «ἀφιέρωμα πολιτῶν Πατρῶν ἐν ἔτει 1849».

Σημειωτέον, ὅτι τὸ ἐπιχρῶμα τοῦ τεμπλέου, κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς δωραίας πύλης ἐπιγραφὴν, ἐγένετο ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ. 1857.—Σταυρὸς ἀργυροῦς ἀγίασμοῦ, μήκους μετὰ τῆς βάσεως 20 ἑκατοστῶν καὶ πλάτους 0,08.—Περὶ τοῦ Σταυροῦ τούτου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτοῦ, ἀναφερούσης τὸ ὄνομα τῆς Μονῆς ἐν ἔτει 1189, ἐν τοῖς πρόσθεν ἐπανειλημμένῃ ἐποησάμεθα μνεῖαν.

Ἐκτὸς τριῶν μικρῶν τεμαχίων Τιμίου ξύλου, κατέχει ἡ Μονὴ Ὀμπλοῦ πλεῖστα λείψανα Ἁγίων, περιεχόμενα ἐν-

τός ἕξ ἀργυρῶν, ἐπηργυρωμένων καὶ μιᾶς ἕξ ἔλεφαντίνου ὄστου (1) θηκῶν (κουτίων), ἕξ ὧν δύο εἰσὶ λίαν περιεργοί. Καὶ ἡ μὲν μία φέρει ἔτος 1581, Μαρτίου 10, συμπίπτον τῇ ἐν τῇ Μονῇ καταβίώσει τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιμανδριτοῦ Παχωμίου (2), γενομένου, κατὰ τὸν κώδικα, Ἑγουμένου· ἡ δ' ἑτέρα ἐκ συμπαγοῦς ἀργύρου σφυρηλάτου, φέρει μετ' ἄλλων ἐξόχους εἰκόνας ἀναγλύφους ἐκατέρωθεν, τῶν ἵπποτῶν Ἀγίων, Γεωργίου καὶ Δημητρίου, προστατῶν ἰδιαιτέρων τοῦ Γεωργίου Δεμένικα καὶ Δημητρίου μαστῶρου, ἀναλώμασι τῶν ὁποίων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸ κυτίον τοῦτο κατεσκευάσθη· ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνωθεν μέρους τῆν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, περιεστεφανωμένην ὑπὸ ὠραίων ἀναγλύφων καλλιτεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων. Ἄξιον παρατηρήσεως ὡσαύτως τυγχάνει καὶ τὸ δι' ἀργύρου ἐπενδεδυμένον καὶ εἰκόσιν Ἀγίων κοσμοῦμενον Εὐαγγέλιον, τῆς προσαρτηθείσης τῇ Μονῇ Ὀμπλοῦ, Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν—Μπαμπιώτου, τοῦ ἔτους 1809. Τέλος ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς ἀνήρτηται δίπτυχος πίναξ, ἐκ λευκῆς ὀθόνης, ἐφ' ἧς ἀναγεγραμμένα εἰσὶ, ὡς ἐν πλακί ἀναθηματικῇ, ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα πολεμησάντων κατὰ τὸν ἱερόν ἀγῶνα τοῦ 1821, καὶ ὧν μέμνηνται οἱ Μοναχοὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις. ἴ"Ἐχει δὲ ὁ πίναξ ὡς ἑξῆς·

Οἱ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν πεσόντες ἐν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριῶδος. Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος - Σταμάτιος Χρυσανθακόπουλος - Παναγιώτης Καρατζᾶς-Γεώργιος τοῦ Γιαννῖα-Χρήστος Χρηστάκης

(1) Τὸ ἔλεφαντινὸν κυτίον (τουρκ. φιλιτσένιο) ἀνήκον τῇ Μονῇ Μπαμπιώτου, ἐπωλήθη ταύτη τὴν 15ην Μαΐου 1794. ἀντὶ γροσίων 150, ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ Ἀνδρέου Μαραβέγια, κατὰ τὸ σωζόμενον πωλητήριον ἔγγραφον, ἔχον ἐν ἀρχῇ οὕτω· «Ἐν Θεοῦ ὀνόματι. Ἀμὴν. Ἐπροσφέρθησαν σωματικῶς εἰς ταύτην τὴν Καντζελαρίαν τοῦ Βενετικοῦ Κοσουλᾶτου εἰς τὴν Πάτραν, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ὁ Πανοσιώτατος ἐν Ἱερομονάχῳ Ἀνανίας καθηγούμενος τῆς σεβασμιωτάτης Μονῆς τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου, ἐπονομαζομένης Μπαμπιότισσας, κειμένης εἰς τὰ περίχωρα ταύτης τῆς πολιτείας, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ κύριος Ἀνδρέας Κοκόλης Μαραβέγιας π. Ἀνδρέου, ἀπὸ τὴν Κεφαλληνίαν, ἐκ χωρίου Κοκολάτα, περιοχῆς Ἐρίσου...» Νικόλαος Κοντογοῦρης Καντζηλιέρης. ἐπικ. Angelo Co. Rosa:em per la Ser. Republica di Venezia Consolle generale in Arta, Lepanto, Patrasso. (2) Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Παχώμιος κομιστὴς ἐγένετο, οὐ μόνον τοῦ ἀνωτέρω κυτίου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱερμεῖου Β.,

—Μήτρος Γκέκας —'Αναστ. καί 'Ανδρ. Χαμαμτζή—'Αναγνωστάκης Παπανικολόπουλος—Ευστάθιος Καυκάς. . .

Νικόλαος π. Μελισσαρόπουλος—Θεόδωρος Κολοβός—'Αθανάσιος Καρατζάς—Θάνος Νεφέλης—Χρήστος Βενετάντες—'Ιωάννης Χρυσικός—Γεώργιος Σαρδελιάνος—Κουτσοπαναγιωτάκης.—Καί πάντες οί σὺν αὐτοῖς πεσόντες, ὧν οἱ συμπολίται κράζουσιν **Αἰωνία ἡ μνήμη Αὐτῶν!!!!**

**'Επιγραφαι.-'Ερείπια ὑδραγωγείων.-
Βρύσεις.- Πλάτανος.- Πανήγυρις.**

'Εκτὸς τῆς ἐπὶ τοῦ ναοῦ ἐπιγραφῆς τοῦ κτίτορος Γεωργίου Δεμένικα, σώζονται καί ἕτεραι τρεῖς ἐπιγραφαι ἐφ' ἑκάτερα μέρη.

α) Δεξιᾷ τῆς εἰσόδου τῆς Μονῆς καὶ πρὸ τῆς κλίμακος τῆς ἀγούσης εἰς τὰ κελλία τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, εὔρηται ἐντετειχισμένη πλάξ ἐπὶ βρύσεως τανῦν ἀνυδάτου καὶ φέρουσα τὴν κάτωθεν ἐπιγραφὴν

**ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡ
ΙΩ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥ
ΛΟΥ ΕΚ ΠΑΤΡΑΣ ΕΦΕΡΘΗ ΤΟ
ΥΔΩΡ ΑΠΟ ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ
1819**

β,γ.) "Ἐναντι τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ καὶ δεξιᾷ τῷ ἀνερχομένῳ τὴν εἰς τὰ κελλία ἀγούσαν κλίμακα, εὔρηται ἐντετειχισμένοι καὶ ἐφαπτόμεναι ἐπιγραφαι δύο.

ἐκδοθέντος σιγγιλίου. (1581).—Προσέτι κατεσκευάσε καὶ τὴν μὴ διασωθεῖσαν σφραγίδα τῆς Μονῆς, ἣν ἀπαντῶμεν αἰθάλῃ κηρίου τετυπωμένην ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνοῦ ἐγγράφου τὸν Μοναχῶν Ὁμπλοῦ, συνταχθέντος ἐν Πάτραις τῇ 20ῇ Ματοῦ 1729, περὶ τῆς παραχωρήσεως τῆς Μονῆς Μπαμπιώτου εἰς τοὺς πρῶην κυρίους αὐτῆς, κύρ Φιλόξενον Ροδίτην ὁμοῦ μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, κύρ Γρηγόριον τὸν πνευματικὸν Μωραΐτην, ἐγκαταλιπόντας ταύτην κατὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων (1715). ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ . . . (ἐσθεσμένα) ΜΟΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥ ΠΛΗΣΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ—ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ. 1581. Τὸ εἰρημένον ἐγγράφον ὑπερθεν φέρει τὴν ὑπογρα-

Ἡ μὲν μεγάλοις κεφαλαίοις γράμμασι, **MENHN,**
NAON MEGICTC. (...Δεμμένην, ναὸν μέγιστον...)
 θραύσμά ἐστιν ἐπιγραφῆς, κειμένης ποτὲ ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ
 ἀρχαίου τῆς Μονῆς ναοῦ. Ἀναμφιβόλως τὸ ὄνομα Δεμέ-
 νης ἐστὶ τὸ τοῦ κτίτορος, ὅπερ ἐν τῇ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν
 πλευρὰν τοῦ ναοῦ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ, ὡς προείπομεν, Δε-
 μένικας. — Ἡ δὲ μικροῖς κεφαλαίοις γράμμασιν ἐκκλησι-
 αστικοῖς, ἐν τετραποδία καὶ που τριποδία Ἰαμβικῇ, συνέχε-
 ται τῇ ἀνωτέρῳ καὶ ἀφορᾷ κρήνην, ἐκ μακροῦ ἐξωτερικοῦ
 ὑδραγωγείου, λαμβάνουσαν τὸ ὕδωρ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει
 τῆς αὐλῆς, κατὰ τε τὸν κώδηκα καὶ τὰς παραδόσεις τῶν
 Μοναχῶν, εἰς παλαιότερους χρόνους ρέουσαν.

(1)

Ἐν ἔτει αχψ γ? αὐγούστου α!

Κάν τε μικρά, κάν ἀκαλλῆς ᾧ ὑψίφρονες ἄνδρες

Ρεῖθρα δὲ πάντερπν' ἅ ἔμαι ἀτρεκέως

Ἄγετε δὴ μικρὸν κοπάσαντες, οὐ παραδλέποντες,

Ἡλεκτρίῳ δὲ προσπελάσαθ' ὕδατι·

Συμφερότῳ μ' ὁ ἐγείρας, καὶ φιλοδάπανος ἄμα.

Αίνείσθω δ' ὑμῖν οἶά περ ἀγλαόφρων.

Δέσποινα **Θ**κε παρθένε μνήσθητι τῶν δούλωνσου

(**Σ**υργιάνου

Διὰ συνδρομῆς **Π**ροηγουμένου **Κ**υρίλλου Ἱερο

(**μ**ονάχου-

Μετάρρασις εἰς τὴν καθωμιλημένην.

Ἐν ἔτει 1693 Αὐγούστου 1η.

φήν, μεταγενεστέρως τεθετοσαν, τοῦ πολὺ μετὰ ταῦτα γενομένου Μητρο-
 πολιτοῦ Π. Πατρῶν καὶ εἰτα (1780—83) Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
 Γαβριήλ. — «Γ α θ ρ ι ἡ λ ἐ λ ἐ φ θ ε ο ὕ Ἀ ρ χ ι ε π ἰ σ κ ο π ο ς Κ η π ὄ
 λ ε ω ς, Ν ε ἄ ς Ρ ὀ μ η ς κ α ἰ Ο ἰ κ ο υ μ ε ν ι κ ὸ ς Π α τ ρ ι ἄ ρ χ η ς
 π ι θ ε β α ἰ ο ἰ τ.»

(1) Τ' ἀρχικὰ ταῦτα γράμματα οὐδὲν τῇ ἐρευνητῇ προδίδουσι τὴν
 ἀσφαλῆς τῆς σημασίας αὐτῶν. Ἀλλ' εἰκάζοντες τοὺς ἐκκτέρωθεν κύ-
 κλους περιεκτικούς τοῦ ὀνόματος Ὁ μ π λ ὀ ς, σημειοῦμεν ταῦτα, ὡς
 δηλωτικὰ τῶν ἐξῆς: Ἀ γ ἰ α Μ ο ν ἡ Ὁ μ π λ ο ὕ π λ η σ ἰ ο ν Σ ἰ δ ἡ

Καὶ ἂν εἶμαι μικρὰ (ἐγὼ ἢ βρύσις) καὶ ἂν δὲν εἶμαι ὠραία, ὦ υπερήφανοι ἄνδρες, ὅμως τὰ νερὰ τὰ ὁποῖα φέρω ἐνταῦθα εἶνε ἀληθῶς τερπνότατα. Ἐλάτε δά, ἀναπαυθέντες ὀλίγον καὶ μὴ μὲ παραβλέπετε. Πλησιάσατε εἰς τὸν ἡλέκτρινον (κεχριμπαρένιο) τοῦτο νερόν. Ἐκεῖνος ὅστις μὲ ἀνήγειρεν ἦτο πολυχρήματος καὶ φιλοδᾶπανος συγχρόνως. Ἐπαινεῖτέ τον ὡς γενναιοφρόνα. Δέσποινα Θεοτόκε παρθένε ἐνθυμήθητι τῶν δούλων σου Συργιάνου. (1) Διὰ συνδρομῆς προηγουμένου Κυρίλλου Ἱερομονάχου. (2)

Καὶ τοῦ λόγου ἀνωτέρω περὶ βρύσεως γενομένου, σημειοῦμεν ὧδε, ὅτι κατὰ τὴν Μονὴν Ὁμπλοῦ ἀπαντῶσι τὰ ἐρείπια πέντε ὑδραγωγείων, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς κατασκευασθέντων. Βρύσεις δὲ ὑπάρχουσιν αἱ ἑξῆς:

1) α) **Καροῦλα**, ἕνεκα καρύας πεφυτευμένης ἐκεῖ καὶ παρ' ἦν ὁ ἀοίδημος Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ἐν ἔτει 1820 κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, ὅτε ἑορτάζει ἡ Μονή, κόψας ἰδίαις χερσὶ κλώνον πλατάνου ἐφύτευσε. Ἡ πλατάνος τοῦ Ἐθνεγέρτου Ἱεράρχου σώζεται τανῦν ἀκμαία καὶ ἰσχυρά. Ἡ δὲ μικρὰ αὕτη βρύσις, κειμένη ὀγδοήκοντα περίπου βήματα μακρὰν τῆς πύλης τῆς Μονῆς, ἐκρέει κατὰ δευτερόλεπτον

ροκάστρου τὰ Εἰσόδια τῆς Παναγίας. † Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ. (1) Ὁ ἀνωτέρω Συργιάνος ἀναφέρεται ἐν τῷ κώδικι, ὡς συνεισενεγκὼν γρόσια διακόσια, διὰ τὴν τῆς μετοχетеύσεως τοῦ ὕδατος, ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς Μονῆς, δαπάνην, ἀνελθοῖσαν εἰς γρόσια πεντακόσια. «κ ὑ ρ σ υ ρ γ ι ἄ ν ο ς π ο λ ῖ τ η ς γ ρ ὄ σ ι α 200». (2) «Κ ὑ ρ ἰ λ λ ο ς Ἱ ε ρ ο μ ὄ ν α χ ο ς ἀ π ὸ Ν ε ζ ε ρ ὸ ν». ἐσφαλμένως ἐν τῷ κώδικι, ἀντὶ Νεζερῶν, διότι οὐδέν, κατὰ τὴν περιοχὴν ἐκείνην, χωρίον καλεῖται μονομερῶς Νεζερὸν, ἀλλ' ὅλα ὁμοῦ, ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, καίτοι: ἴδια φέροντα ὀνόματα καλοῦνται Νεζεροχώρια ἢ Νεζερά, ἧτοι χωρία καταληφθέντα ὑπὸ τὸν (Νεζεριτῶν (589 μ. Χ.), οἵτινες ἀναμφιβόλως εἰσίν, οἱ ὑπὸ μὲν Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καλούμενοι Σκλαβοὶ καὶ Σκλαβινοί, ὑπὸ δὲ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου Β'. Ἄββαροι, ἀποστάντες τῆς ὑποταγῆς τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν καὶ χωρήσαντες κατὰ τῆς πλουσίας πόλεως τῶν Πατρῶν (807 μ. Χ.), ἐνῶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐπολιόρκουν αὐτὴν κατὰ θάλασσαν. Μνείας ἄξιόν ἐστιν ὅτι οὐ μακρὰν τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ σώζονται ἐρείπια φρουριδίου καλουμένου Σαρακηνοκάστρου. Ὅρα Ἱστορ. Πατρῶν σελ. 236 καὶ στ. 4 σελ. 17 παραοῦσης μονογραφῆς.

δέκα πέντε δραμίων ὕδωρ, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ καλλί-
τερον ὕδωρ τῆς Μονῆς, σιδηροῦχόν νομιζόμενον, καὶ τὸ
ὁποῖον ἄλλοτε μετέφερον εἰς Πάτρας, πρὸς θεραπείαν τῶν
στομαχικῶν παθήσεων ἐξ ἀναιμίας.]

β) **Κορύττα**, πρφθρμ. ἐκ τοῦ Λατινικοῦ **corrivo**=ὄχε-
τεῦω ὕδωρ, ἔνεκα ξύλων ἐσκαμμένων (κοιν- κορύτων), δι'
ὧν ὄχετεῦεται τὸ ὕδωρ, πρὸς ποτισμὸν τῶν θρεμμάτων.
Παρέχει ὕδωρ κατὰ δευτερόλεπτον ἑκατὸν δραμίων καὶ
κεῖται κάτωθε τῶν ἁλωνίων παρὰ τὸ ρεῦμα μεσημβρινῶς
τῆς Μονῆς, ἧς ἀπέχει ἑξακόσια μέτρα.

γ) **Πλατανάκι**, ἀπέχει τῆς μὲν Μονῆς ἑνεακόσια μέ-
τρα μεσημβρινοανατολικῶς, τῶν δ' ἁλωνίων αὐτῆς ὑπερθε
τετρακόσια πενήκοντα. Ἔχει ἐκπομπὴν ἡμισείας ὁκάς κα-
τὰ δευτερόλεπτον, ἐν ἀνομβρίας χρόνῳ, καὶ κεῖται κατὰ
τὰς ὑπωρείας τοῦ βουνοῦ «**Ἁγία Παροσκευή**», (ὕψ. μ.
935), καλουμένου οὕτως ἔνεκὲν ἐκκλησιδίου κατηρειπωμέ-
νου ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν
εἶδομεν, μετωχετεῦθη εἰς τὸ προαύλιον τῆς Μονῆς ἐν ἔτει
1819, διὰ δαπάνης τοῦ ἐκ Πατρῶν ἀειμνήστου καὶ μεγά-
λου πατριώτου Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, ἔκοντι
προσενεγκόντος ἐαυτὸν θῦμα, εἰς τὸν ἐν Μεσολογγίῳ βω-
μὸν τῆς δοτείας τῶν πάντων ἀγαθῶν Ἐλευθερίας.
(1826). Τανῦν τὸ ἀπὸ Πλατανάκι ὕδραγωγεῖον εἶνε κατε-
στραμμένον.

δ) **Τοῦ Μεγάλου πλατάνου**. Κεῖται διακόσια βήματα
μακρὰν τῆς πύλης τῆς Μονῆς, ἐκπέμπουσα κατὰ δευτε-
ρόλεπτον ἑκατὸν πενήκοντα δραμίων ὕδωρ, καὶ ἐξ ἧς ὕδ-
ρεύονται οἱ Μοναχοὶ καὶ ἀρδεύουσι διὰ δεξαμενῆς τοὺς
κήπους αὐτῶν. Ἡ δὲ παμμεγίστη καὶ ἀρχαιοτάτη πλάτα-
νος, σκιαζουσα τὴν βρύσιν ταύτην, ἔχει μεγάλην κοιλότη-
τα καὶ περιμετρον ἑπτὰ περίπου ὄργυιων· λέγεται δὲ ὑπὸ
τῶν Μοναχῶν ἡλικίας, κατὰ τὰς παραδόσεις, πλέον τῶν
ὀκτακοσίων ἐτῶν.

Ὅπόσων ἀναμνήσεων καὶ γεγονότων μάρτυς ἐγένετο
ἡ γηραιὰ καὶ ἀμφιλαφῆς αὕτη πλάτανος, ἡ διὰ τοῦ σκιεροῦ
αὐτῆς φυλλώματος καὶ ἐπισειστοῦ ὑπ' ἐλαφροῦ πνεύμα-
τος, παρέχουσα ἀείποτε μετὰ τοῦ ὁμωνύμου ψυχροῦ καὶ
διαυγυῶς ὕδατος, εὐάρεστον διαμονὴν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὴν
ἐν θερινῇ ἰδίῳς ἐποχῇ προσερχομένους!! Ποῖοι δὲ ἄνδρες,
ἐν ἀπεριγράπτῳ ἀδελφικῇ καὶ πατριωτικῇ ἐνότητι ἐκαθέσ-

θησαν και δη εν δουλειαις ημεραις, οτε η κοινη συμφορα και ο κοινος ποθος συνηνου και συνηθροιζεν ενθαδε, κατα την επισημοτατην ημεραν και πανηγυριν της Αναληψεως του Κυριου, εις κοινην τραπεζαν, παρατιθεμενην υπο του 'Ηγουμενοσυμβουλιου, τους προκριτους και οπλαρχηγους της 'Επαρχιας Πατρων μετα του Μητροπολιτου!!! 'Εν τη κοιλαδι ταυτη, τη συνδενδρω, (1) εν η μετα δυσκολιας εισδουσι αι ηλιακαι ακτινες, μετα την απολυσιν της εκκλησιας, εν η παντες παρευρισκοντο, και την επισκεψιν του εν τη ανατολικη πλευρα και εν τινι υψηλω δωματι αρχαιου ναϊσκου του 'Αγιου Χαραλαμπους, αντηλλασσον αδιακριτως αδελφικον ασπασμον και ηυχοντο αλληλοις τα βελτιστα. Μετα ταυτα παραιθεμενοι τα παγουριου επιτηδεια, μεριζομενοι τα μετα ρακης εκ παγουριου προεσθιμενα κνισσαλεα εντοσθιδια ('Αλβ. κοκορετσια), τεμνοντες τους εν τοιαυταις περιστασεσιν απαραιτητους οβελιας αμνους, ικανως αλατοπεπερισμενους, δια το ακινδυνως μεταλαβειν ιψθονου οϊνου και ουτω, κατα Σοφοκλη, ψυχησ ανοιξαι την κεκλημενην πυλην, αλλοι μεν οκλαδον εκαθεζοντο, αλλοι δ' εν ανωφερειας εξηπλουοντο επι της δροσοβλητου पास, και εν ομιλοις και κατ' επαγγελματικα Σωματεια (Τουρκ. 'Εσναφια) (2) συνετρωνον, αν-

(1) Εινε το μονον θασος, οπερ εμεινε σχεδον ανεβαιον απο τους πελεκητας και πυρπολητας, ξυλοκοπους, ανθρακεις και ποιμενας, κατα την περιφερειαν εκεινην, ενεκα της αγρυπνου φυλακης των Μοναχων, ει και πολλοι πολλαις, εις παλαιότερους μαλιστα χρονους, επεχειρησαν την καταστροφην αυτου, ως μαρτυρει το υπο χρονολογιαν 14 Μαρτιου 1832 και υπο αριθ. 269 εγγραφον του Διοικητου Π. Πατρων και Βοσνιτισης Ι. Ταμπακακη, Προς τους Βυτινιωτας και Μαγουλιανιτας παροικουοντας εις την περιοχην της Μονης Ομπλοδ. (2) Τινα ησαν τα υπο την προστασιαν του Οικουμενικου Πατριαρχειου παλαι ποτε, εν τε τη Κωνσταντινουπολει και ταϊς επαρχιαϊς διατελουντα Σωματεια και κατα πρσον εν ημεραις οκληρας δοκιμασιας ωφελησαν το 'Ελληνικον 'Εθνος, δια της αδελφικης δημοσιας, δρασεως και αγαθοεργιας, αντι πασης αλλης ωδε ματαϊας μακρηγοριας, παραιθεμεθα περικοπας τινας εκ της του Σκαρλατου Βυζαντιου περιγραφης της Κωνσταντινουπολεως (Τομ. Γ'. σελ. 418). «Ακουεις, λεγει ο συγγραφευς, εν ταϊς 'Εκκλησιαϊς της Κων'πολεως, τον διακονον μνημονευοντα μετα λιγυρας φωνης εν τη 'Εκτενει, των ευλογημενων ρουφετινων, (πρφθρ. εκ του Τουρκ. ορφετ), σαλτασδων, αμπατζιδων, μογιατζιδων, προτομαϊσδων, μαϊσδων, καλφαδων, κλπ. Ουτοι αποτελοσιν εκαστοι τα λεγομενα εσναφια, σωματεια ισχυρα, εντιμα,

δρες, γυναίκες, παιδιά· συνέπινον διὰ τῆς αὐτῆς οἰνοδόκου (Ἄλβ. τσίτσας), συνηθύμουν. Κατ' ἀκολουθίαν κορευνόμενοι ἀπερίττως πόσεως καὶ ἐδωδῆς, ὡς λέγει καὶ ὁ θεῖος Ὅμηρος, περὶ τῶν ἡμετέρων προϊστορικῶν πατέρων, «**Αὐτὰρ δ' ἐπὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἕρον ἔν- τος**», ἠγείροντο, ἐτραγῶδουν καὶ ἐχόρευον μετ' ἄλλων καὶ τὴν περίφημον πυρρίχην, ὑπὸ τὸν ὄξυν ἦχον καὶ βαρὺν τόνον ἐγχωρίων μουσικῶν ὀργάνων. Τὰ δὲ ἀθάνατα, ἔν τε ἦχῳ καὶ ἀβιάστῳ ποιήσει, **κλέφτικα**, τὰ θαυμαζόμενα παρ' ὄλου τοῦ κόσμου, διὰ τὸ ἀκραιφνές τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων, διεδέχοντο παρατεταμένοι ἀλαλαγμοὶ καὶ ἐκπυρσοκροτήσεις δῦλων, ὧν τὸν θόρυβον καὶ κρότον μετέδιδεν ἀπωτάτω ἢ ταυτόσημος καὶ ἀντίκτυπος ἠχώ. Τέλος οἱ μακρὰν τῆς Θρησκευτικῆς καὶ Ἑλληνοπρεποῦς ταύτης ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως ἀκουσίως εὐρύκοφμοι, ἐμακάριζον τοὺς εὐτυχεῖς πανηγυριστάς, συνηφραίνοντο καὶ νοερῶς τοῖς συμβαίνουσιν ἠκολούθουν, ἐπιφωνοῦντες· **ὁ Ὅμπλὸς γζορτάζει**. (1) Σημειω-

σώσαντα πολλάκις τὸ γένος. Ἐκαστον αὐτῶν ἔχει ἰδιαιτέρους κανονισμοὺς, τὰς ἰδιαιτέρας διατάξεις του, τὰς διοικας οὐδεὶς τῶν ἐταίρων παραβαίνει ἀτιμωρητῆ· διότι ὄχι μόνον γίνεται ἀποσυνάγωγος καὶ ἐκπίπτει τοῦ ἐσναφίου, ἀλλ' ἕνα καιρὸν, ἐκτὸς τοῦ προστίμου, εἰς τὸ ὁποῖον ἱπεχρεοῦτο, ἔτρωγε καὶ ἱκανὰς διὰ τοῦ πήχεως κατὰ νότων ὑπὸ τοῦ Πρωτομαγίστρω. Ὅλα ἔχουσι τὴν ἱεραρχίαν, τὰς συνελεύσεις, τὴν κάσσαν των, ἐν ἣ συνάζονται, παρεκτὸς τῆς τεταγμένης συνεισφορᾶς, καὶ τὰ ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα· σχηματίζουσι ἀδελφάτα, ὁμάδας τῶν ἐντι εὐλογημένας· ἔχουσι τὰς ἰδιαιτέρας πανηγύρεις των, τοὺς ἰδιαιτέρους πάτρων αὐτῶν Ἁγίους. Ἀπὸ τοῦ ταμεῖου τῆς συντεχνίας βοηθοῦνται οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ γέροντες ἢ αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν συντεχνιῶν· δανεῖζονται ἐπὶ τόκῳ μετριωτάτῳ, ἢ καὶ ἀτόκως, ποσότητες, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἐνθήκη εἰς τοὺς πρώτην φορὰν ἀναλαμβάνοντας τοῦ ματ-στωρος τὴν θέσιν· καλλωπίζονται ἢ διατηροῦνται καὶ πολλάκις ἀνεγείρονται Ἐκκλησίαι· ἐλευθεροῦνται οἱ κρατούμενοι διὰ χρέη ἢ παραπτώματα Ἐπαγε τὴν ἐπαύριον συμπάσης πυρκαϊᾶς, εἰς τὸν τόπον τῆς συμφορᾶς καὶ θέλει ἰδεῖν τοὺς Κασσιέρας (ταμίας) καὶ πρωτομαγίστρω τῶν συντεχνιῶν, διανεμόντας ἀπὸ τῶν χρημάτων τοῦ κοουτίου, ἄρτον ἐνθύματα, ἐφαπλώματα κλπ. εἰς τὰ θύματα τοῦ θεινοῦ. Καὶ τι δὲν κατορθόει ὁ ζήλος καὶ ἡ φιλοτιμία τῶν εὐλογημένων τούτων ρουφετιῶν;.....

(1) Ἡ πανηγυρις μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον παραμεληθεῖσα, ἕνεκα τῆς ἔν τισιν ἐκκλίσεως ἡμῶν ἀπὸ τῶν πατρῶν, κατηργήθη πρὸ εἰκοσαετίας.

τέον ὅτι, κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τῆς Μονῆς ἑορτὴν (21ην Νοεμβρίου), ἐλάχιστοι ἐκεῖ μετέβαινον ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦτος ψύχους.

Κλείοντες τὴν βραχυτάτην ταύτην περιγραφὴν τῆς ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως, ἥς τὴν ὠφέλειαν, ὑπὸ τε Θρησκευτικὴν, κοινωνικὴν καὶ Ἐθνικὴν ἔποψιν, πᾶς τις κατανοεῖ, ἕνεκα τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἀμοιβαιότητος τῶν αἰσθημάτων, παρατιθέμεθα ὧδε ὡς κατακλειδα, τινὰ ἐκ τῆς αὐτῆς περιγραφῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἀειμνήστου λογιῦ ἀνδρὸς Σκαρλάτου Βυζαντίου, ἀσχάλλοντος διὰ τὴν ὀσημέραι ἀτονουμένην ὑπαρξιν τῶν Σωματείων καὶ μετὰ θλίψεως καὶ ἀπορίας λέγοντος· πῶς ἐκλείπουσι καθ' ἡμέραν ἕν πρὸς ἕν τὰ γεγρατά, τὰ κοινωφελῆ, τὰ Χριστιανικά ταῦτα ἔθιμα ὑπὸ τὴν καινογόμενον ἰσοπέδωσιν τῆς μόδας καὶ τῆς ἀτομικότητος καὶ τὸν πιθηκισμὸν τῆς Εὐρώπης, περὶ ὃν ἐπτόχται ἡ λεγομένη νέα γενεά, ἀληθῶς νέα! διότι καὶ αὐτὴ δὲν ἠξεύρει πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει.

Προσαρτήματα (μετόχια) τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ. - Μονὴ Ταξιαρχῶν - Μπαμπιώτου. - Μονὴ Ἀγίων Πάντων. - Μονὴ Ἀγίου Κωνσταντίνου κλπ. - Λαϊκὸς Σύνδεσμος "Ἁγιος Κωνσταντίνος,,"

Μοναὶ τινες συγχωνευθεῖσαι, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὁμπλοῦ καὶ θεωρούμεναι πλέον Μετόχια αὐτῆς, διευθύνονται ὑπὸ Μοναχῶν τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ, ἀποστελλομένων ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου. — Τοιαῦτα εἰσὶ·

α) Ἡ ὑπερθεν τῆς κώμης Μεντζένης τοῦ Δήμου Φαρῶν Ἱερὰ **Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν-Μπαμπιώτου**, πρότερον **τῆς Κοιμῆσεως τῆς Θεοτόκου**, (1) ἐνωθεῖσα τῷ ἔτει 1863.

(1) Ἡ Μονὴ αὕτη, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας, εἰσετίμητο ἐπ' ὀνόματι τῆς

β) Ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κωμῶν Γρεβενοῦ καὶ Βελιμαχίου τοῦ Δήμου Τριταίας, Ἱερὰ **Μονὴ τῶν Ἀγίων Πάντων**, (1715—1728) ἐνωθεῖσα τῷ ἔτει 1896.

γ) Ἡ πάλαι ποτὲ Ἱερὰ **Μονὴ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου**, ἥτις ἔκειτο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ὀμπλοῦ καὶ ὑπερθεὶν τῆς κώμης Σαραβαλίου, ὑπαγομένης τῆς περιοχῆς ταύτης ἀπάσης εἰς τὸν Δῆμον Πατρέων. Ἄπορον δ' ἤμῃν φαίνεται, ὅτι ἡ κατὰ φυσικὰ ὄρια ἀνεκασθεν ὑπαγομένη εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πατρῶν *Μονὴ* Ὀμπλοῦ, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1833—4 γενομένην διαίρεσιν τῶν Δήμων, ὑπήχθη εἰς τὸν Δῆμον Φαρῶν, ἐνῶ ἀπώτερα ἐκείνης χωρία ὑπάγονται εἰς τὸν Δῆμον Πατρέων.

Ἐγγραφον τῆς Μητροπόλεως Π. Πατρῶν, συνταχθὲν κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1748 καὶ ὑπογραφὲν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Π. Πατρῶν Παρθενίου Β', Ἀββακοῦμ Ἱερομονάχου Οἰκονόμου Π. Πατρῶν καὶ τῶν προκρίτων τῆς Πόλεως Πατρῶν, φυλασσόμενον δ' ἐν τῇ Μονῇ Ὀμπλοῦ, μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος Μοναχοὶ τῆς Μονῆς Ἀγίου Κωνσταντίνου στερούμενοι παντελῶς ὕδατος καὶ ἄλλας ἐνοχλήσεις ὑφιστάμενοι, παρεχώρησαν ἐκουσίως τὴν Μονὴν Ἀγίου Κωνσταντίνου μεθ' ἀπάσης τῆς κτηματικῆς περιουσίας αὐτῆς, εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς Ὀμπλοῦ. Ἡ παραχώρησις αὕτη ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τοῦ Πα-

Κοιμησεως τῆς Θεοτόκου—Μπαμπιῶτου. Τὸ δὲ ἔνομα τοῦ γεωμόρου καὶ μετὰ τῶν μοναχῶν Ῥοθίου καὶ Γρηγορίου κτίτορας **Μπαμπιῶτου**, διὰ τὸ εὐηχότερον ἴσως, μετετρέπη, ὑπὸ μὲν τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς ἐν τῇ Μονῇ Ὀμπλοῦ διατηρουμένης ἀρχαίας σφραγίδος τῆς Μονῆς ταύτης, εἰς Βαμβιῶτη, ὑπὸ δὲ τῶν ἐν τῇ Πατριαρχείῳ, εἰς Παπιῶτη. Ἐπίγεται δὲ ἡ Μονὴ Μπαμπιῶτου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (1715—1729), εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς Ὀμπλοῦ, καθ' ἃ ἀναφέρει ἔγγραφον τῶν Μοναχῶν Ὀμπλοῦ (ὄρα σελ. 30 ὑποσημ. στ. 5-6) καὶ σιγγίλιον τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' (1798).—«Διὰ τὸ μοναστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὸ λεγόμενον παπιῶτη, ἵνα ἡ πατριαρχικὸν σταυροπηγιακόν, καθέσων ἐπὶ Πατριάρχου Κυρίλλου (Ε'. 1750—57) ἐξεδόθη σιγγιλιῶδες γράμμα περὶ Μονῆς Παπιῶτη, ὅτι ἱερομόναχος Σεραφεῖμ ἀγοράσας αὐτὸ ἀπὸ τῶν πατέρων τοῦ μοναστηρίου Ὀμπλοῦ ἀνεκαίνισε καὶ σταυροπηγιακῆ ἀξία ἐκ τότε τετίμηται». Ὅρα καὶ τὸ διασωθὲν ἔγγραφον τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Ε', ὅπερ τῇ 16ῃ Ἰουλίου 1755, ἐστάλη τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Παλαιωνατρῶν ὑπερτίμφκαὶ ἐξάρχφπάσηϋ Ἀχατίας κυρ. Παρθενίφ.

τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Α'. τοῦ Λουκάρεως, διὰ σιγγιλιώδους γράμματος, φέροντος χρονολογίαν 9 Αὐγούστου 1626 καὶ τίτλον, «**Περὶ ἐνώσεως τῶν Μονῶν Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Εἰσοδίων Ὁμπλοῦ πλησίον Σιδηροκάστρου (1) εἰς μίαν, τὴν τοῦ Ὁμπλοῦ**».

Ἐκ τῆς ἀρχαίας Μονῆς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, μόνον ὁ ναῖσκος ταύτης σώζεται μετὰ τινος ἄνωθεν τῆς θύρας αὐτοῦ ἀγιογραφίας τῶν ἰσαποστόλων καὶ μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, φερόντων ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν κατάδηλα τὰ ἴχνη τῆς Τουρκικῆς βαρβαρότητος. Περιγράφεται δ' ἐν ἔτει 1826 ὑπὸ τοῦ Γάλλου περιηγητοῦ Πουκεβίλ, ἐν τῷ **Voyage de la Grèce Tom. IV p. 391**, ὡς «ἄνευ στέγης κτίριον, συνιστάμενον ἐξ οἰκοδομήσεως Ἑλληνικῆς μετ' ἐπισκευῶν ἐκ πλίνθων ὀπτῶν (τούβλων) εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐκοσμοῦντο ἄλλοτε διὰ μαρμάρων. Ἡ θύρα τοῦ νάρθηκος, κατὰ τὸ ἥμισυ ἐπικεχωσμένη, συνέκειτο ἐκ δύο στηλῶν, ὧν τὰ ἀκαλλῆ κιονόκρανα ἐκοσμοῦντο ὑπὸ σταυρῶν. Εἷς τινα δ' ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων πρὸς ἀνατολάς, ἐφαίνετο ὄρυγμα θολωτόν, εἰς σχῆμα δώματος νεκρικοῦ».

(1) Ἐν τε τοῖς σιγγιλλίσις, τοῖς ἐγγράφοις, τοῖς σημειώμασι καὶ τῇ σφραγίδι, ἢ τοποθεσίᾳ τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ, ὀρίζεται ἐκ τοῦ φρουριδίου Σιδηροκάστρου (25' λ. Μομβρ.), ἰδρυθέντος μὲν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, ἐπισκευασθέντος δὲ καὶ μεγεθυθέντος ὑπὸ τῶν Φεουδαλικῶν Ἱπποτῶν κλπ., οἵτινες κατῴκουν ἔξω τῶν πόλεων, εἰς φρουρίδια ἢ πύργους ἰσχυροῦς, ὑπ' αὐτῶν τὸ πλεῖστον ἰδρυθέντας, καὶ ἐξερχόμενοι ἐκ διαλειμμάτων, ἐλήστευον τοὺς διαβάτας ἢ τοὺς γείτονας αὐτῶν. Σημειωτέον ὅτι, κατὰ τοὺς Σταυροφορικοὺς χρόνους, οἱ τὴν δημοσίαν τάξιν συνέχοντες δεσμοὶ ἦσαν λίαν κεχαλαρωμένοι, ἔνεκα τῶν ἐπικρατούντων θεσμῶν τοῦ φεουδαλικοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ δικαίου τῆς χειροδικίας· ἡ δὲ ληστεία ἐθεωρεῖτο ἥττον τῆς κλοπῆς ἀξιόποινος καὶ οὐχὶ ὡς πρᾶξις ἀτιμωτική. Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1464 ὁ Ἐνετὸς Προβλεπτής Ἰάκωβος Βαρβαρίγος καὶ ὁ Ἕλληνας Μιχαὴλ Ῥάλλης, Λοχαγὸς τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, κατεδίωξαν μέχρι Σιδηροκάστρου σθευ ἀποτελέσματος, τοὺς, ὑπὸ τὸν Ὁμάρ Βένην, εἰς δώδεκα χιλιάδας συμποσομένους Τούρκους. (Hammer. Histoire de l' Empire Ottoman. τ. II p. 365). Ἐν δὲ τῇ Dichiarazione di tutta la Morea fatta nel 1471, τὸ Σιδηροκάστρον (Sidero-Castro=lo castello de Ferro sopra Patrasso) διακρίνεται μετὰ τῶν διατηρουμένων φρουριδίων (non rovinato) καὶ τοιοῦτο διετέλεσε μέχρι τοῦ ἔτους 1739. Τέλος εἰς τὰ περίεξ τοῦ Σιδηροκάστρου ἀπαντᾷ ἡ Λυδία λίθος, ἣν οἱ ἐγγύριοι ἐκάλουσαν ἰδερὸ πετρᾶν καὶ ἐξ ἧς τὸ ὄνομα τῷ φρουριδίῳ ἐδόθη. Ὅρα Ἱστορ. Πατρῶν σελ. 345 ὑπόσημ. 1.

Ὁ ναὸς οὗτος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ὑπερκείμενος γραφικῶν πέριξ τοπειῶν, ἐγκλείει Ἱερσκειυτικὰς ἀναμιξ καὶ Ἐθνικὰς ἀναμνήσεις καὶ παραδόσεις, πιστουμένας ὑπὸ τῆς Ἱστορίας, τόσῳ θλιβεράς ὄσῳ καὶ ἐνδόξους, ἀνακυκώσας ἐν ἡμῖν τὰ εὐγενέστερα τῶν συναισθημάτων καὶ ἀναπολούσας τὰς ἐνταῦθα εὐτυχεῖς ἡμέρας τοῦ λεοντοθύμου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τελευταίου Ἀυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, διατρίψας ἐν Πελοποννήσῳ περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη (1427—1446), τὰ πλείονα καὶ εὐτυχέστερα διήνησεν ἐν Πάτρας νυμφευθεὶς (5 Ἰουλίου 1428) περὶ τοὺς Μύλους (νῦν περιβόλα) τὴν Θεοδώραν, θυγατέρα τοῦ Λεονάρδου καὶ ἀνεψιᾶν τοῦ Καρόλου Τόκου, κόμητος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, κατέχοντος τὴν Γλαρέντζαν καὶ ἄλλα μέρη ἐν Πελοποννήσῳ. Παρέλαβε παρὰ τῶν Φράγκων, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1429, πρῶτον τὸ φρούριον καὶ μετ' ὀλίγον πᾶσαν τὴν περιοχὴν Σαραβαλίου ἔνθα ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, μνημονεύμενος, ἐν τοῖς διασωθεῖσιν ἐγγράφοις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁμπλοῦ, μετὰ τῆς ὁμωνύμου Μονῆς, ἐν ἔτει 1315. Ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, διέτριψεν ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος μετὰ τῆς ὥραίας καὶ ἀγαθῆς συζύγου αὐτοῦ Θεοδώρας, (1) ἐκ περιτροπῆς καθ' ὅλον τὸν μῆνα Μάϊον τοῦ 1429, πίνων τὸ ἠλέκτρινον καὶ δροσερώτατον τοῦ Κεφαλοβρύσου, τοῦ καὶ Βελουχι καλουμένου, ὕδωρ, ὑπὸ βαθυσκίους πλατάνους, συκαμινέας καὶ εὐθαλεῖς ἐλαίας, ἐφ' ὧν οἱ τέττιγες, οἱ λάλοι οὔτοι τοῦ Μουσηγέτου Ἀπόλλωνος ὑπηκόοι καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς τῶν πάλαι Ἀθηναίων γηγενείας, ἐτίτιζον περιηχούμενον τὸ μονότονον καὶ ἀδιάκοπον ἄσμα των, καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματός του ἑορτὴν ἐτέλεσε, καθόσον ἐπὶ διετίαν ὄλην, δὲν ἔπαυε διαπορευόμενος τὴν ἀπὸ Πατρῶν μέχρι Γλαρέντζης χώραν καὶ διαπνούμενος ὑπὲρ τῆς παραλαβῆς τῆς πόλεως Πατρῶν, ἦν καὶ παρέλαβε κατ' Ἰού-

(1) Ἡ Θεοδώρα ἀπέθανεν ἐκ δυστυχίας, κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1430, εἰς τὴν Σανταμέριον πόλιν· τὸ δὲ σκῆνος αὐτῆς μετεκομισθὲν εἰς τινὰ Ἐκκλησίαν τῆς Γλαρέντζης καὶ εἶτα εἰς τὴν ἐν Σπάρτῃ Μετὴν τοῦ Ζωοδότου, ἐνθ' ἐνεταφιάσθη. Ὅρα Ἱστορ. Πατρῶν σελ. 315 ὕψισση. 2

ιον τοῦ 1429, καταλύσας οὕτω τὴν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Πάπα αὐτόνομον Φραγκικὴν ἡγεμονίαν.

Κατὰ δὲ τὰς παραμονὰς τῆς Ἐπαναστασεως τοῦ 1821, συνήρχοντο ἐν τῷ ναφ. τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου οἱ Πρόκριτοι τῶν Πατρῶν καὶ συνεσκέπτοντο μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Γερμανοῦ, οὐδὲν ἢ οὐ μακρὰν τῆς πόλεως Πατρῶν καὶ ἐνθέσει Κούτσα τῆς Ἐγλυκάδος κειμένη ἔπαυλις, δὲν ἐθεωρεῖτο δι' εὐνοήτους λόγους πλέον ἀσφαλῆς. Ἀνήρχοντο, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, καὶ εἰς τὴν Μονὴν Ὁμπλοῦ, πρὸς διάσκεψιν μετὰ τῶν Καλαβρυτινῶν καὶ ἄλλων τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν προκρίτων καὶ ὀπλαρχηγῶν. (1) Τοῦτου ἔνεκεν ὁ Ἰσοῦρ Πασᾶς, κατὰ τὴν 28ην Ἰουνίου 1821, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅστις καὶ πρότερον μετὰ τῆς ὀμωνύμου Μονῆς πυρποληθεὶς, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1770 ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, (2) εἶχεν ἀνακτισθῆ ὑπὸ τῶν Μοναχῶν Ὁμπλοῦ καὶ τινῶν εἰλαβῶν, μελῶν τοῦ ἡμετέρου Σωματείου «Ἁγιος Κωνσταντῖνος», περὶ οὗ ἔπειτα, κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ 1806, ἡγουμενεύοντος, κατὰ τὸν κώδικα τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ, Παρθενίου. (3) Αἱ ἄνω καὶ περὶ τοῦ ναοῦ τούτου τοποθεσίαι

(1) Ἡ τελευταία αὐτῶν ἐν τῇ Μονῇ Ὁμπλοῦ συνέλευσις, περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Πελοποννήσου, ἐγένετο τῇ 3ῃ Μαρτίου 1821, διό ἢ ἐν τῷ κώδικι κικῶς διατυπωμένη φράσις: «1821. Μαρτίου 3 ἦλθε ἡ ἐπανάστασις τοῦ Μορέως». (2) Εἶδομεν ἐν τῇ 3ῃ υποσημειώσει τῆς 19ης σελίδος, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἐνέπρησαν ἐν Πάτραις καὶ τὸ Ὁ μ π λ ἰ τ ι κ ο μετόχι (μονύδριον τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου μετὰ τοῦ ὀμωνύμου ναϊδίου ἐν || 3βφ Ἄνω πόλεως). Ταῦτ' ἀνήκον εἰς τὴν ἀνωτέρω Μονὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ περιήλθον ἐν ἔτει 1626 εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ. (3) Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1806, γενικὴ ἐγένετο ἐπισκευὴ καὶ τῆς Μονῆς Ὁμπλοῦ, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Παρθενίου, ἐνεργήσαντος συνδρομὰς καὶ ἰδία χειρὶ γράφαντος τὰ ἑξῆς: «ὁ λογιώτατος κύριος κώστας βεκίλης (τουρκ. = ἀντιπρόσωπος) τῆς πλαιᾶς Πάτρας καὶ πρόκριτος τῆς αὐτῆς πολιτείας ἀφιέρωσεν ἐν τῇ μοναστηρίῳ αὐτῷ ἄμφια ἱερά ζυγιαῖς τρεῖς, ἢ μία χαρμόσυνα δ ἰ ἄ τ ὠ ν ἐ π ι σ ἡ μ ω ν ἐ ο ρ τ ὠ ν, ἢ ἄλλη μελανά δ ἰ ἄ τ ὠ ν π ρ ο η γ ι α σ μ ἔ ν ω ν καὶ ἢ τρίτη στολὴ τοῦ ἱεροδιακόνου. αὐτὰ τὰ ἀφιέρωσεν διὰ μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων του.—δ σινιὸρ κίνσολος τζῶρζη παῦλος Ὁλανδέζος μίχ πύλη. ὁ κύρ γεώργιος ψυχογιός τοῦ μακαρίτη βολέμη ἑτέρα πύλη». — Ὁ Georgio Paul, ἀναφέρεται ἐν τινι ἐγγράφῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου, ὡς πρόξενος τῆς Ὁλλανδίας ἐν Πάτραις, καὶ ἐν ἔτει 1782, ἐπιστέλλων τοῖς Ἐφόροις (Sindici) Ζακύνθου πληροφορίας, περὶ τοῦ σταφιδοκάργου.

εισι: πεποτισμένα αιμάτι υπέρ της Ἐλευθερίας. Ὁ Ῥιγανόκαμπος, τὸ Σαραβάλι, ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος (μετόχιον Ὀμπλοῦ), ὁ Ὀμπλὸς κλπ., συχιάκις ὑπὸ τῶν Ἱστορικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως ἀναφέρονται μετὰ τῶν ἀειμνήστων τῆς Ἐλευθερίας προμάχων, Ἀνδρέου Ζατμη, Ἀθανασίου Κανακάρη, Γεωργίου Σισίνη, Παναγιώτου Καρατζᾶ, Κωνσταντίνου Πετμεζᾶ, Παναγιώτου Φωτήλα, Δημητρίου Κουμανιώτου, Νικολάου Λόντου, Κωνσταντίνου Μεταξᾶ, Σωτηρίου Χαραλάμπη, Σωτηρίου Θεοχαροπούλου καὶ τοῦ ἀτρομήτου καὶ συνετοῦ γέροντος τοῦ Μωριᾶ, τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρῶνη.

Ἐν τῷ ναφ̄ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων συνέρχεται τῇ 21ῃ Μαΐου, μνήμη τῶν Ἰσαποστόλων καὶ μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καὶ ὁ ἐκ τεκτόνων τὸ πάλαι ἀποτελούμενος ἀρχαιότατος Λαϊκὸς Σύνδεσμος Ἅγιος Κωνσταντῖνος, οὗτινος καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ᾖ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος, πρὸς τέλει τῆς ἐτησίως αὐτοῦ ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως. Ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἀναφέρεται, ὡς τελῶν ἐνταῦθα τὴν ῥηθεῖσαν ἑορτὴν του, καὶ ἐν τῷ προμνησθέντι σιγγιλίῳ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλου Α΄ τοῦ Λουκάρεως ἐν ἔτει 1626, «ἐνδον τῆς Παλαιᾶς Πάτρας Σωματεῖον Ἅγιος Κωνσταντῖνος ἢ Λαϊκῶν», καὶ ἀφορίζονται μάλιστα τὰ μέλη ἐκεῖνα, «ἅτινα ἤθελον τυχὸν ἀνατρέψει ἢ ἀποσπάσει σκευὸς τι τῶν περι ὧν τὸ σιγγίλιον μοναστηρίων», Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ὀμπλοῦ.

Ἐγγραφον ἐν Ὀμπλῷ καὶ Πάτραις κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1900.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐξαντληθέντος τῆς α΄ ἐκδόσεως ἐγένετο ἀνατύπωσις εἰς 1000 τεύχη ἐν ἔτει 1956.

ΤΟ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ (1)

των ἐν Πάτραις Ἐπισκόπων, Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων, τοῦ τε Ἀνατολικοῦ καὶ Δυτικοῦ δόγματος.

ἈΝΔΡΕΑΣ

ὁ τῶν Ἀποστόλων Πρωτόκλητος, τίθησιν ἐν Πάτραις τὰς βάσεις τῆς ἐν Χριστῷ Ἐκκλησίας ἐπὶ Νέρωνος (62 μ. Χ.) καὶ χειροτονεῖ Ἐπίσκοπον Πατρῶν τὸν Σ τ ρ α τ ο κ λ ῆ ν. (2)

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

Περιγένης

Χειροτονηθεὶς ἐν ἔτει 418· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Πατρεῖς κατ' οὐδένα τρόπον συγκατένευον, ὅπως ποιμαίνῃ αὐτούς, ὁ τότε Πάπας Βονιφάτιος ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐνθρονισθῆναι ἐν Κορίνθῳ, τῇ Μητροπόλει Ἀχαΐας· καὶ οὕτω προϊστάμενος αὐτῆς ὁ Περιγένης, παρέστη ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμένηκῃ Συνόδῳ τῇ γενομένῃ ἐν Ἐφέσῳ (431) κατὰ Νεστορίου.

(1) Μὴ οὔσης εὐχεροῦς τῆς ἀνευρέσεως ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Πατρῶν, τὸν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διατελεσάντων, Ἐπισκόπων, Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων Πατρῶν, συνετάξαμεν, χάριν ἰδίως τῶν κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Πατρῶν Κληρικῶν, τὸν ἀνωτέρω κατάλογον, ἐν ᾧ καὶ κενὰ τινα ἀπαντῶσι, μὴ ἀναφερομένων, ἐν τῷ τοῦ Λευκίου συγγράμματι «**Oriens Christianus**», ἐφ' ὀλοκλήρους αἰῶνας, πολλῶν Ἱεραρχῶν ὀνόματα, ἅτινα οὐδ' ἄλλοθεν ἠδυνήθημεν νὰ συμπληρώσωμεν. Τὰ κενὰ ταῦτα σημειοῦμεν διὰ στιγμῶν ἀραιῶν. (2) Ὅρα τὴν μονογραφήν ἡμῶν «Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας». Ἀθήνησι 1899.

Πλούταρχος

μετὰσχών τῆς ἐν Σαρδικῇ (Σόφια) τοπικῆς Συνόδου. «Πλούταρχος ἀπὸ Ἀχαΐας τῶν Πατρῶν» ἀντὶ ἀπὸ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας.

Ἀλέξανδρος

λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι (451) κατὰ Διοσκούρου Δην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

Ἀθανάσιος

(808) ἀναφερόμενος ἐν τῷ χρονικῷ τῆς Μονεμβασίας, ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ κ' Σπυριδῶνος Λάμπρου ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς αὐτοῦ μελετήμασι.

Θεόδωρος ὁ Σανταδαρινός (858) ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου, παρακαθίσας ἐν τῇ πρὸς νέαν ἐγκατάστασιν τοῦ πατριάρχου Φωτίου συγκροτηθεῖση Συνόδῳ.

Σάββας

Κωνσταντῖνος Α΄, παρακαθίσας ἐν τῇ Συνόδῳ τῇ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου (1026 — 1043) συγκροτηθεῖση, «περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἀνηκουσῶν πάσαις ταῖς μητροπόλεσι καὶ ἀρχιεπισκοπαῖς».

Leunclavius Jur. Craecor. III. 250.

Λέων

(1050) μνημονευόμενος ὑπὸ Ψελοῦ «Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων Κύρ Λέοντι τῷ τῶν Πατρῶν.»

Πέτρος

παρακαθίσας ἐν τῇ συνελεύσει τῶν μεγιστάνων τοῦ κράτους καὶ μητροπολιτῶν, ἐν ᾗ ψήφισμα ἐγένετο ἐπικυροῦν τὴν ἔνωσιν τῆς λατρείας τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ (1081).

Νικήτας

περί οὗ ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Λεουγκλαβίῳ· «εἰς συνοδικὴν ἀπόφασιν περὶ μνηστείας ἰθ. μαρτίου φσαε (=1107) Ἰωάννου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Μητροπολίτης Πατρῶν καὶ σύγγελος Νικήτας».

Κωνσταντῖνος Β΄.

λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐν ἔτει 1156 γενομένην, ἐπὶ Πατριάρχου Λουκά τοῦ Χρυσοβέργου, σύνοδον, ἐν ἣ Σωτήριχος ὁ Παντευγενῆς Ἀντιοχείας Πατριάρχης, ἐπίδοξος διὰ τὴν πλάνην περὶ τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου, προεγράφη.

Θέων

παρακαθίσας εἰς τὴν ἐν ἔτει 1166 καὶ κατ' Ἀπρίλιον μῆνα συγκροτηθεῖσαν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου Λουκά σύνοδον, ἔνθ' ἀπηγορεύθη ἀπολύτως ὁ μεταξὺ πλαγίων συγγενῶν ἐβδόμου βαθμοῦ γάμος, λογιζόμενος ἄκυρος. «Μετ' ὀλίγον λέγει ὁ **Le Quien** παραπέμπων εἰς Ἀλλάτιον, ἐν ἄλλῃ συνόδῳ τῶν Ἀλλεμανῶν, οἵτινες ἐν Κ)πόλει συνεζήτουν περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, ἡ καθαρὰ καὶ ἀγνή πίστις ἀνεκηρύχθη παρεδρεύοντος Θεωνος τοῦ τῶν Πατρῶν Μητροπολίτου».

Εὐθύμιος ὁ

Τορνίκης, (1200), περὶ οὗ ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινάτης ἐν τινι (ρπ') τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου, λέγει·.... Τῷ μεσάζοντι αὐτοῦ τῷ Τορνίκῃ....—Μετὰ τὸν Εὐθύμιον ἢ διάδοχον αὐτοῦ, οὗτινος τὸ ὄνομα ἀγνοοῦμεν, ἄρχονται οἱ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος Ἀρχιεπίσκοποι, κατακτηθεισῶν τῶν Πατρῶν ὑπὸ τῶν Φράγκων ἐν ἔτει 1205.

Δυτικού δόγματος Ἀρχιεπίσκοποι (1205—1430) καί τινες ἐνίοτε τοῦ Ἀνατολικοῦ Μητροπολίται (1315—1397) κατὰ συγκατάθεσιν τοῦ Πάπα.

-
- Ἀνσέλμος** (1205—1232) προϊστάμενος τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Λατινικῆς Ἐκκλησίας.
- Βενάρδος** (1243).
- Βενέδικτος** (1277—1301).
- Ἰωάννης Α΄** (1304).
- Ῥενιέρος** (1316).- Μητροπολ. Μιχαήλ (1315).(1)
- Φραγκίσκος Σαβαλόκας**, ἔκπτωτος γενόμενος.
- Γουλιέλμος Φραγκιπάνης** (1316—1338)—Μητροπολίτης Μητροφάνης Α΄. (1331). (2)
- Ῥογήρος** (1338—1347).
- Νικόλαος Δὰ Κανάλε** (1347—1350).
- Ῥεϊνάρδος Δὲ Λῶρος** (1350—1358). Μητροπολίτης Μακάριος Α΄. (1354). (3)
- Ῥαϊμόνδος** (1358—1359).
- Ἰωάννης Β΄**. ἐκ τῶν Ἀκκιαγιουλῶν (1360—1365).
- Ἄγγελος Α΄**. » » » (1365—1369)—
Μητροπολίτης Παρθένιος Α΄. (1366).(4)
- Ἰωάννης Γ΄. Δὲ Νοδιάχος** (1369—1371).
- Ἰωάννης Δ΄. Πιακεντένης** (1371—1376).
- Παῦλος Φόσκαρης** (1376—1394). Μητροπολίτης Ἰγνάτιος (1380), Μάξιμος (1389). (5)
- Ἄγγελος Β΄**. ἐκ τῶν Ἀκκιαγιουλῶν (1394—1400)—
Μητροπολίτης Νίφων (1397). (6)
- Πέτρος Ἀντώνιος Κορνάρος** (1400—1403).
- Στέφανος Ζαχαρίας Ἀσάνης** (1404—1424).
- Πανδούλφος Μαλατέστας** (1424—1420) ἐπὶ τῆς ἐποχῆς

(1—6) F. R. Miklosich καὶ I. Müller Acta Patriarchatus Constantinopolitani T.I. N° 60, 143, 145. T. II. N° 342, 443 etc.

του οποίου Κωνσταντίνος ὁ Παλαιολόγος κατέλαβε τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν, κατὰ οὕτω τὴν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Πάπα αὐτόνομον Φραγκικὴν ἡγεμονίαν. Ὅρα Ἱστορ. Μ. Ὁμπλοῦ. σελ. 40 Σημειώ-
τεον, ὅτι οἱ κατὰ καιροὺς Πάπαι δὲν ἔπαυ-
σαν ὀνομάζοντες Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν
(in partidus)· καὶ τοιοῦτοι ἀναφέρονται,
Σίμων (1475), Βαπτιστῆς (1484), Ἀντώνιος
Μαρκέλλος **de Petris** (1520) καὶ πολλοὶ
ἄλλοι. Ἄγνωστον, τίς σήμερον κέκτηται
τὸν τίτλον Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

Μητροφάνης Β'. (1464) ἀνασκολοπισθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων, νομισάντων αὐτὸν αἴτιον τῆς κατὰ
τῶν Πατρῶν ἐπιδρομῆς τῶν Ἑνετῶν.—
Τούτου σώζεται ἱμάτιον ἐν Ῥώμῃ, ἐφ' οὗ
προσῆρτηται ἐπιγραφή «Μητροφάνης Ἀρ-
χιεπίσκοπος Π. Πατρῶν».

Γερμανὸς Α'. (1564) ὑπογράψας ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς
ἐπὶ σιμωνίᾳ καθαιρέσεως τοῦ Πατριάρ-
χου Κ)πόλεως Ἰωάσαφ Β'. Ἐξεγείρας δὲ
τοὺς Πατρεῖς (1571) κατὰ τῶν Τούρκων
ἐκάη ἐπὶ πυρᾶς.

Μεθόδιος (1578) ὑποδεξάμενος μετ' ἐκτάκτων τι-
μῶν τὸν εἰς Πάτρας ἐλθόντα Πατριάρχην
Ἱερεμίαν Β'. τὸν Τρανόν.

Ἀρσένιος Α'. (1579) παρακαθίσας ἐν τῇ ἐπὶ τῆς πατρι-
αρχίας τοῦ αὐτοῦ Ἱερεμίου Β'. συγκρο-
τηθεῖση συνόδῳ, ἐν ἧ ἔπραγματεύθη περὶ
τῆς καταστρεπτέας λήμης τῆς σιμωνίας.

Ἡ πραγματεία ἐπιγράφεται τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν. **Crusii Turcograecia L. IV p. 506.**

Γαβριήλ Α'. ὅστις διὰ τὴν ἄκρῃν ἀπειθειαν τοῦ Πατριακοῦ λαοῦ, παραίτησιν οἰκειοθελῆ ἐποίησατο μόνου τοῦ θρόνου Παλαιῶν Πατρῶν, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης. Κ. Σάθα Βιογρ. Σχ. Ἱερεμ. Β' σελ 195.

Νεκτάριος (1)

Διονύσιος

Τιμόθεος

(1612) ἀνὴρ λογιώτατος, γενόμενος τῷ 1614 Πατριάρχης Κ)πόλεως. Ὅρα ἱστ. Μ. Ὅμπλου σελ. 26.

Θεοφάνης Α'. **Φλωριᾶς** (1614—1654).

Παρθένιος Β'. ἔγγονος τοῦ Θεοφάνους.

Θεοφάνης Β'. ὁ Ὑποκαμιστής.

Γερμανὸς Β'.

Δανιήλ Α'. (1676) μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ **Spon** ἐν τῇ περιηγήσει αὐτοῦ.

Ἀρσένιος Β'. **Δημητρόπουλος** (1710).

Χριστόφορος Ἀντωνόπουλος.

Παῦσιος

Δανιήλ Β'.

Παρθένιος Γ'. ὑψώσας ἐν Αἰγίῳ (1769) κατὰ τῶν Τούρκων τὴν σημαίαν τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Γαβριήλ Β'. γενόμενος τῷ 1780 Πατριάρχης Κ)πόλεως. Ὅρα ἱστορ. Μ. Ὅμπλου σελ. 29 ὑποσημ. 1 συνεχ.

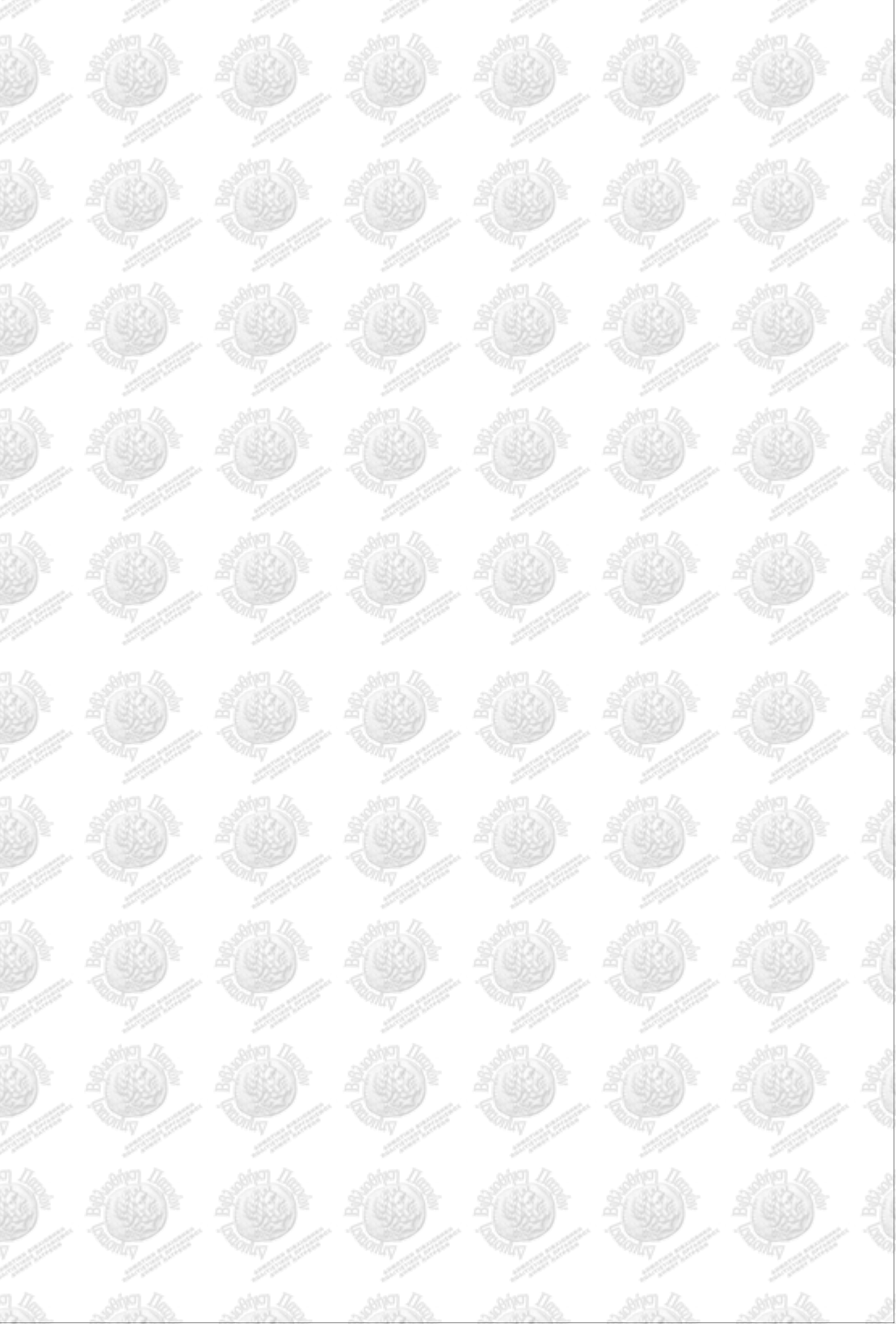
(1) Ὁ **Le Quien** παραλείπει τοὺς Μεθόδιον, Γαβριήλ καὶ Νεκτάριον. Παρατηρητέον ὅτι, παρὰ τῷ Λεκκιήνῳ δὲν σημειοῦται ὁ χρόνος, καθ' ὃν πολλοὶ τῶν Ἀρχιερέων ἤκμασαν. Ἐπομένως καὶ παρ' ἡμῶν ἀναγράφονται οὗτοι ἄνευ χρονολογίας, ἀλλὰ πάντως κατὰ χρονολογικὴν ἀκολοθίαν.

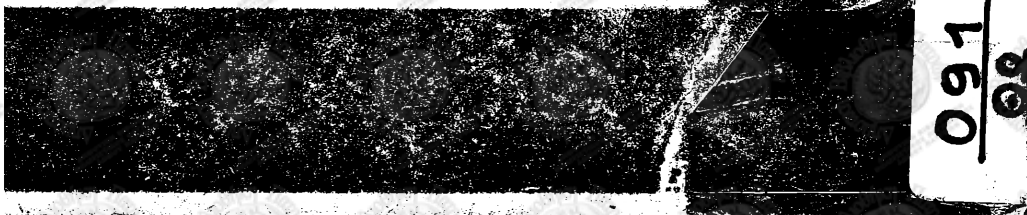
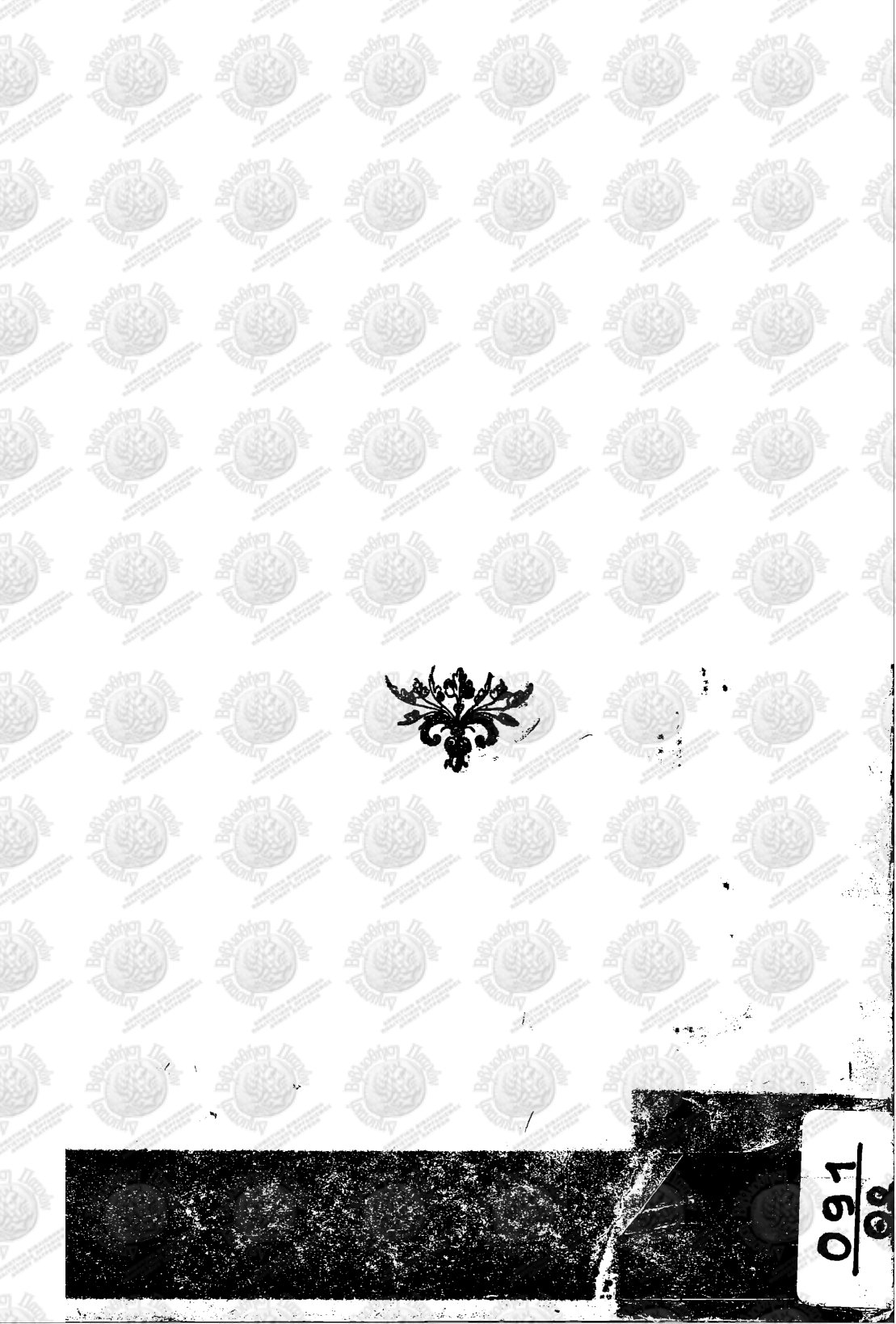
- Γρηγόριος Α'.** (1794) Ἐκβληθεὶς τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου ὑπὸ τῶν Πατρῶν καὶ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ **Scrofani** ἐν τῇ περιηγήσει αὐτοῦ.
- Μακάριος Β'.**
Γερμανὸς Γ'. ὄρα Κ. Σάθα Μεσαιων. Βιβλ. Γ'. 398. (1816 † τῇ 30ῇ Μαΐου 1826 ἐν Ναυπλίῳ). Οὗτός ἐστιν ὁ ὑψώσας τελεσφόρως τὴν σημαίαν τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας.
- Γρηγόριος Β'.** **Δενδρινός,** ἐπίτροπος (1826—1828). Μέλος τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας καὶ ἀγωνιστής.
- Ἀγαθάγγελος Μυριανοῦσης** τοποτηρητῆς (1828-1832).

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

- Μελέτιος** (—1837).
Γρηγόριος (—1852).
Μισαήλ Ἀποστολίδης (1852—1862) † μητροπολίτης Ἀθηνῶν.
- Κύριλλος Χαιρωνίδης** (22 Μαΐου 1866) κληροδοτήσας τῇ πόλει Πατρῶν τὸν οἶκον αὐτοῦ, διὰ Πτωχοκομεῖον.
- Ἀθέρκιος Λαμπέρης** (11 Αὐγ. 1874).
Νικηφόρος Καλογεράς (6 Ἰουν. 1883) παραιτηθεὶς.
Δαμασκηνὸς Χρηστόπουλος (15 Ἰουν. 1886 † 1892).
Ἱερόθεος Μητρόπουλος (6. Δεβρίου 1892 † 1903) κληροδοτήσας τῷ Δήμῳ Πατρῶν. τὸν τε οἶκον αὐτοῦ δι' Ἐπισκοπεῖον καὶ τὸν παρ' αὐτῷ ἱερὸν ναὸν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

091
00